

industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

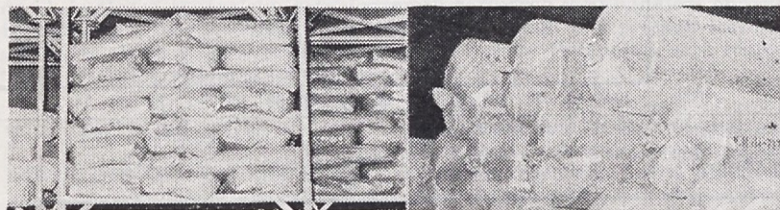
Sava Kranj

18 APRIL 1975

ŠTEVILKA 7 — XV

Problematika nabave surovin

Naša delovna organizacija že drugo leto posluje pod izredno neugodnimi pogoji. Zaradi skokovitega naraščanja cen surovin na svetovnem trgu konec leta 1973 in v prvi polovici leta 1974, kar je posledica energetske krize, so se nabavne cene uvoznih surovin v poprečju povečale za 100 % in več, zato se je vrednost porabljenega materiala močno povečala, saj Sava uvaža okoli 70 % surovin. Zaradi velikega deleža uvoznih surovin v naši materialni bilanci so nas prizadele tudi vse večje spremembe vrednosti konverti-

bilnih valut. K temu se je pridružila še domača inflacija in povečanje domačih cen, kar je v globalu povečalo vrednost materialne bilance v letu 1974 za 70 %.

(Stran 15)

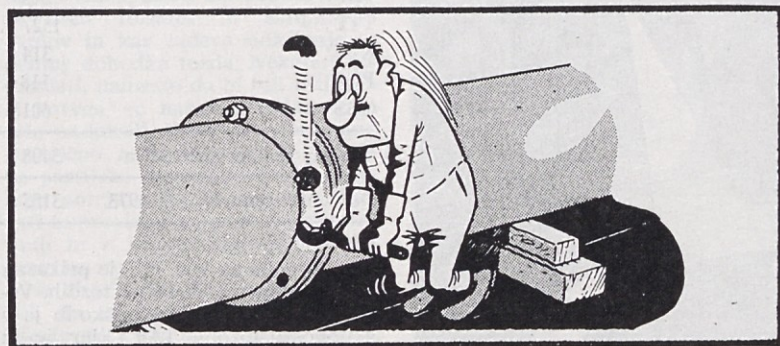
TITOVA ŠTAFETA

Jubilejna, 30. Titova štafeta je zadnje dni marca krenila na pot iz Labina v Istri. V začetku aprila je prispela k nam in slovenske mladinke in mladinci so štafeto s pozdravi vseh delovnih ljudi ponesli skozi slo-

venska središča. Kamorkoli je štafeta prispela, so organizirali slavnosti, povsod so izražali globoko spoštovanje in veliko ljubezen mladega rodu do tovariša Tita.

(Stran 9)

Zdravstvo in poškodbe

Zaradi prenatrpanosti delovnih prostorov in neurejenih transportnih poti morajo ponekod delavci kot akrobati telovaditi okrog strojev in naprav. Zato ni nič čudnega, če pride do poškodb.

(Stran 2)

Podatki, primerjani s tistimi iz pred šestih let s sedanjimi, kažejo, da število izgubljenih dni zaradi boleznj skokovito raste.

(Stran 12)

Mladi v KTM - Protektor

Radivoj Pleterski nam piše kako dela in kakšen program dela imajo mladi v KTM-Protektor. Preberite tudi sestavek o srečanju mladih v Totri.

Konferenca ZK

V prejšnji številki smo objavili poročilo o delu ZK v preteklem, skoraj dveletnem obdobju, danes pa razprave Eme Pevc, Ivana Škofica, Judite Rakovec, Filipa Majcna in Zdenke Jurančič.

(Stran 3., 4., 5. in 6.)

Javna tribuna

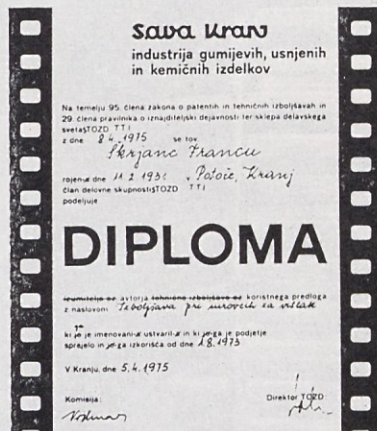
Mladi so pripravili javno tribuno, na kateri so se pogovarjali o socialnem varstvu, družbenem standardu in o pomenu športa ter rekreacije za mladega človeka.

(Stran 10)

Odbor za informiranje

Obljuba dela dolg: V tej številki vam predstavljamo odbor za informiranje. Preberite odgovore na vprašanja: Kaj je odbor za informiranje? Kdo so člani? Kaj dela ...?

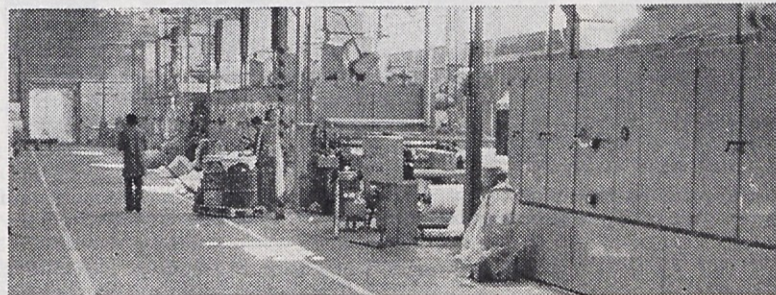
(Stran 11)

Iznajditeljstvo

Smo v letu, ki je proglašeno za leto inovacij in teženj k boljšemu in racionalnejšemu gospodarjenju. Tudi v Savi moramo narediti vse, da bodo naporji posameznikov, ki se s to dejavnostjo ukvarjajo, še bolj cenjeni in bolj nagrajeni. Le tako lahko računamo na boljši uspeh, večji dohodek. K vsem tem bodo v veliki meri pripomogli domači izumi, novosti, namesto dragih licenc.

(Stran 13)

TOZD Umetno usnje

Kako daleč je izgradnja tovarne za proizvodnjo umetnega usnja, s kakšnimi problemi se ukvarjajo, kako je s strojno opremo, koliko bodo naredili v letošnjem letu, kako sodelujejo z drugimi v Savi? Na vsa ta in še kakšno vprašanje boste dobili odgovor, če preberete zapis, ki ga je imel glavni in odgovorni urednik Jože Štular z Janezom Bohoričem in Ilijo Dimitrijevskim.

(Stran 7)

Poškodbe v letu 1974

Poleg operativnih nalog se oddelek za tehnično in zdravstveno varstvo ukvarja tudi z analizami poškodb, ki se pojavljajo med letom. Ob letu napravimo poročilo s prikazom pojavljanja poškodb pri delu in na poti na delo. Poleg tega je v poročilu opisano tudi akcijsko delo, ki je posredno ali neposredno usmerjeno na to, da so delavci na delovnih mestih čim boljše zavarovani pred poškodbami in zdravstvenimi okvarami. Urejanje delovnih mest in zavarovanje delavcev je možno s tehničnimi in drugimi ukrepi. Tehnično varstvo skrbi predvsem za zavarovanje strojev in naprav. S tem se preprečijo poškodbe in obolenja, zdravstveno varstvo pa s pravočas-

stveno varstvo pomagajo sodelavci iz strokovnih in proizvodnih oddelkov naše delovne organizacije ter strokovnjaki zunanjih institucij.

Koliko in kakšne poškodbe so bile lani najbolj pogoste?

Iz dinamike, ki jo prikazuje diagram, je ocena le delna (diagram št. 1). Rezultat bi bil ugodnejši, če bi pri statističnem poročilu o poškodbah pri delu krivulja v diagramu padala (ne dvigala) kot je primer pri nas. V diagramu se vidi, kakšno je gibanje poškodb v delovni organizaciji od leta 1960 dalje. Največje število poškodb na 100 zaposlenih je bilo leta 1961 in to kar 8,85. Sledila so »varnejša leta«, z drugimi besedami razmerje večanja

najvišji vrh v zadnjih 15. letih. Poškodovano se je 8,3 delavcev na 100 zaposlenih. Tudi letošnji rezultati niso obetajoči, kajti če se bodo poškodbe tako vrstile, bo procent poškodb letos večji kot je bil lansko leto.

leto začel obstojati kot skupnost tozdvov. V tozdu POS v lanskem letu nismo zabeležili nobene poškodbe pri delu ali na poti na delo.

V naslednji tabeli je prikazano povprečno število zaposlenih v delovni organizaciji za leto 1974 ter število

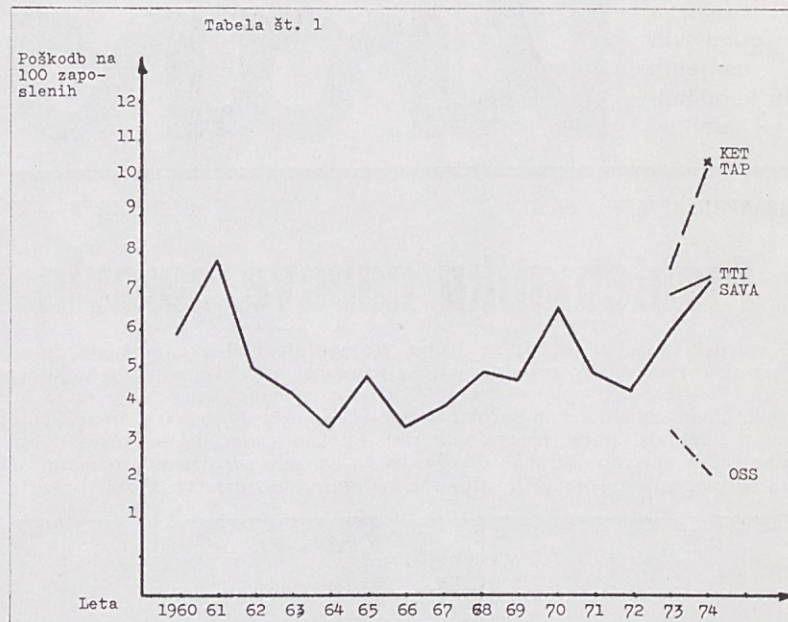

TABELA 2

Skupnost tozdvov — tozd — del. skupnost skupnih služb	Povpr. število zaposl.	Poškodb pri delu	Izpadli dnevi	Izpadli dnevi zaradi poškodb v l. 1973	Izpadli dnevi na nezgodo	Poškodb na 100 zaposl.
TAP	848	96	1248	145	14,5	11,4
TTI	1527	129	1841	270	14,2	8,4
KET	314	36	357	31	10,7	11,5
POS	118					
OSS	601	20	310	—	15,5	3,3
Skupaj del. organizacija	3408	281	3756	446	14,9	8,3
Delovna organ. v letu 1973	3155	224	4389	479	19,5	7,1

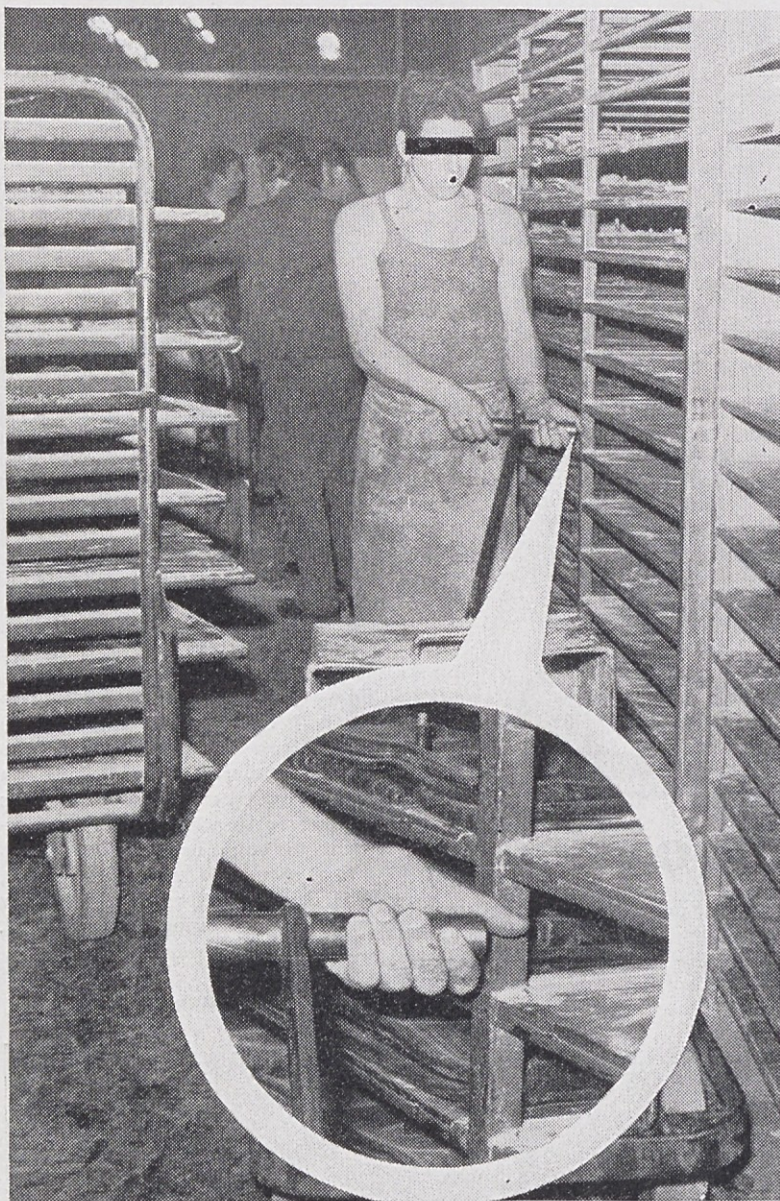
V poročilu za leto 1973 je prikazan tudi procent poškodb po tozdih. Veliko povečanje števila poškodb je v skupnosti tozdvov TAP, kjer je iz 8,6 % v letu 1973 naraslo na 11,4 % poškodb v letu 1974. Izredno veliko poškodb je bilo v skupnosti tozdvov KET, in sicer v letu 1974 kar 11,5 poškodb na 100 zaposlenih in tako vodijo v delovni organizaciji glede na ostale skupnosti tozdvov. V skupnosti tozdvov TTI so v poprečju z delovno organizacijo. Število poškodb v delovni skupnosti organizacije skupnih služb se je zmanjšalo, to pa na račun KET, ki je lansko

poškodb in izpadlih dni (tabela št. 2). Iz te tabele lahko razberemo, da je število izpadlih dni manjše kot je bilo v letu 1973, to pomeni, da so bile poškodbe lažje.

V naslednji tabeli si še oglejmo delovne enote, sedanje tozde, ki so v preteklem letu imeli največ poškodb na 100 zaposlenih in največ izpadlih dni na eno poškodbo (tabela št. 3).

Pri analizi poškodb smo morali večinoma sklepati na vzroke in pri tem upoštevati več pokazateljev.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tudi na videz nenevaren ročni voziček lahko povzroči poškodbo: v tem primeru je odtrgalo delavcu palec na roki

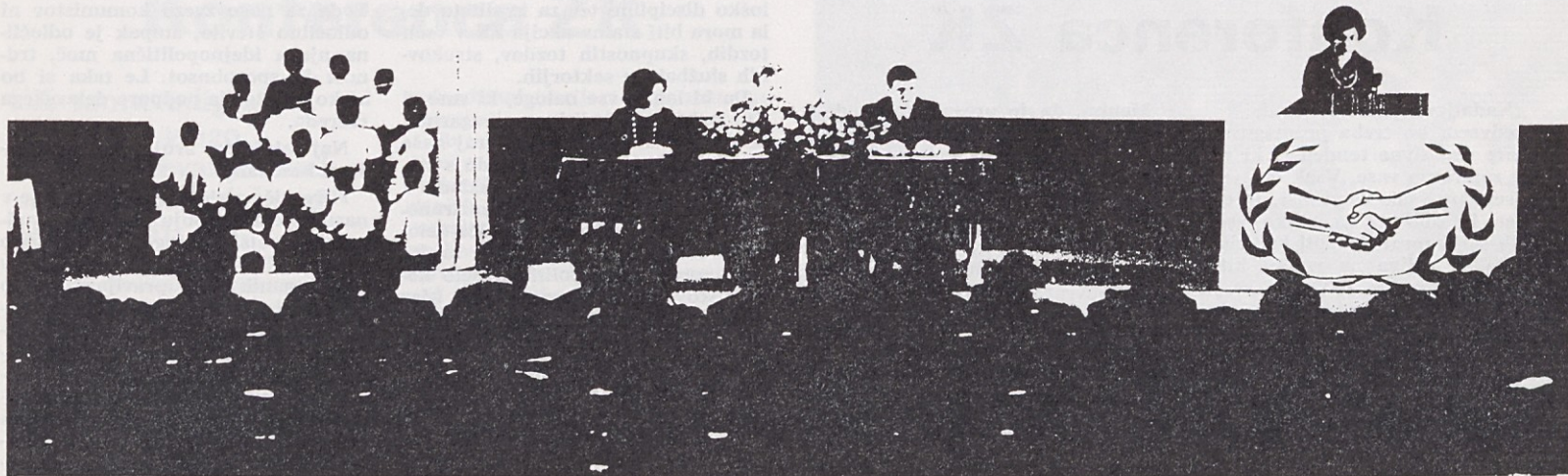
nim odkrivanjem eventualnih poklicnih bolezni. Omogočiti je treba čim ugodnejše pogoje dela in v primeru poškodbe ali zdravstvene okvare čim hitreje intervenirati. Večini poškodb, ki nastanejo v naši delovni organizaciji botruje tehnični vzrok, ki s subjektivnimi faktorji ogrožajo varnost in v kritičnem trenutku povzročijo poškodbo. Pri tem delu delavcem oddelka za tehnično in zdrav-

stveno varstvo pomagajo sodelavci iz strokovnih in proizvodnih oddelkov naše delovne organizacije ter strokovnjaki zunanjih institucij. Koliko in kakšne poškodbe so bile lani najbolj pogoste? Iz dinamike, ki jo prikazuje diagram, je ocena le delna (diagram št. 1). Rezultat bi bil ugodnejši, če bi pri statističnem poročilu o poškodbah pri delu krivulja v diagramu padala (ne dvigala) kot je primer pri nas. V diagramu se vidi, kakšno je gibanje poškodb v delovni organizaciji od leta 1960 dalje. Največje število poškodb na 100 zaposlenih je bilo leta 1961 in to kar 8,85. Sledila so »varnejša leta«, z drugimi besedami razmerje večanja

TABELA 3

Skupnosti tozdvov — tozdi	Nezgod pri delu	Število zaposl.	Izpadli dnevi	Izpadli dnevi zaradi nezgod v l. 1973	Izpadli dnevi na nezgodo	Nezgod na 100 zaposl.
TTI — Kemični izdelki	45	11	190	—	17,2	24,4
TTI — Prevleke	37	9	135	—	15	24,3
TAP — Konfekcija	350	61	892	126	16,7	17,4
KET — Vzdrževanje	131	21	265	12	13	16
TAP — Polizdelki	89	13	148	19	12,8	14,5
TTI — Cevarna	179	24	274	—	11,4	13,4
TTI — Valjarna	124	14	303	—	21,5	12,1
TTI — Stiskani izdelki	320	36	507	270	14	11,5
Umetno usnje	99	10	131	—	13,1	10,1

Konferenca ZK

Ob koncu marca so se sestali člani organizacije Zveze komunistov Sava, da bi pregledali svoje delo in se dogovorili o nalogah v prihodnjem obdobju. Delno informacijo o delu komunistov smo objavili že v prejšnji številki glasila, za danes pa smo pripravili referat tov. Eme Pevc, dosedanje sekretarke ter izbor posameznih razprav.

Težišče delovanja komunistov v temeljnih organizacijah združenega dela

Od zadnje konference je poteklo skoraj leto in pol. To je sicer kratka, za naš socialistični razvoj pa sila pomembna doba, saj smo v tem času sprejeli novo ustavo, bila pa sta tudi 7. kongres ZKS in 10. kongres ZKJ. V zgodovini naše partije so imeli kongresi velik pomen, ker so vedno odražali interese delavskega razreda. Nova ustava, kongresni dokumenti in sklepi 4. seje predsedstva CK ZKJ in 10. seje predsedstva CK ZKS so postali življenjska sila, ki odločujoče vpliva na procese naše samoupravne socialistične preobrazbe, jo pospešuje in pogloblja: še nikoli v zgodovini človeštva ni imel delovni človek tolikšne vloge in takšnega vpliva na odločanje o sredstvih, pogojih in rezultatih svojega dela.

Danes smo se komunisti sestali, da bi ocenili kolikšen delež smo prispevali k tej preobrazbi družbeno-ekonomskih in družbeno-političnih odnosov, ki jih opredeljuje nova ustava in kongresni dokumenti, obenem pa lahko ocenimo, s čim smo pri uresničevanju le-teh zadovoljni, s čim ne moremo biti in kakšne so naše nadaljnje naloge.

Pomembne rezultate smo dosegli v samoupravnem organiziranju združenega dela, predvsem v konstituiranju novih tozdov, urejanju njihovih medsebojnih razmerij in njihovem povezovanju v širše integracijske celote.

V Savi smo ustanovili 30 tozdov. Celotna akcija, od ustanavljanja tozdov na kranjskem območju do integracijskih tvorb izven slovenskih meja, je temeljila na uresničevanju ustave. Pri ustanavljanju tozdov smo dosledno upoštevali ustavni pogoj, po katerem mora biti delavec v tozdu omogočeno uresničevanju družbeno-ekonomskih in drugih samoupravnih pravic.

Ta pogoj smo upoštevali tudi pri pripojenih delovnih organizacijah Kemična tovarna, Totra, Vulkan, Ruma. Ustanovili smo tozde povsod tam, kjer so bili za to ustavni pogoji, tako da so vsi ti tozdi v enakopravnem položaju z našimi tozdi v Kranju.

Pri ustanavljanju tozdov smo naleteli tudi na napačno pojmovanje bistva tozda, zlasti kar zadeva odnose med tozdom in skupnostjo tozdov in kar zadeva odločanje in delitev dohodka tozda. Nekateri komunisti, namesto da bi bili razlagalci novega, so napačna pojmovanja celo podpirali. Tako delovanje smo energično zaustavili, glavne krivce pa partijsko kaznovali. Ta izkušnja nam potrjuje, da ZK ne sme delovati improvizirano, marveč organizirano in z jasnimi idejnopoličnim programom.

Na zborih delavcev smo se odločili, da se bodo posamezni tozdi združevali v skupnost tozdov zaradi skupnih interesov in dislociranosti pripojenih delovnih organizacij, vsekakor pa s ciljem, da bi tako združenji dosegli še boljše rezultate. Tu smo naleteli na nekatere težave zlasti pri organiziranju strokovnega dela. Strokovno delo naj bi bilo organizirano na takem nivoju, da bi bilo najbolj racionalno za dobro organiziranost dela. Žal odnosi med skupnimi službami in tozdi še niso popolnoma jasni, potrebna bo še normativna ureditev, ki naj temelji na enakih ustavnih pravicah za delavce v strokovnih službah in sektorjih in za delavce v proizvodnih tozdi.

Združitev naše delovne organizacije v sozd Polikem je zahtevala veliko angažiranost ZK. Menim, da je bilo ob vseh integracijah najtežje spreminjati miselnost, da gre tu predvsem za preobrazbo odnosov v združenem delu v sistemu socialističnega samoupravljanja, za katero je temelje zastavila nova ustava; da integracije nastajajo zaradi skupne in poslovne politike, za doseganje večje produktivnosti, bolj smotrne delitve dela in za večjo socialno varnost delovnega človeka. Komuniste čaka na tem področju še mnogo de-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Snovi za informacije o delu zveze komunistov v Savi je veliko, zato smo bili prisiljeni nekatere razprave izpustiti, nekatere pa krajšati. Podobna informacija kot je tale, bo objavljena tudi v naslednji številki Save.

Franci Prislan, sekretar ZK Sava — Franc Vidmar, namestnik

Novoizvoljeni svet ZK Sava, ki se je sestel takoj po konferenci, je izvolil za sekretarja Francija Prislana, za njegovega namestnika pa Franca Vidmarja.

Oba sta naša dolgoletna sodelavca, prav tako pa sta v kolektivu znana kot družbenopolitična aktivista.

Franci Prislan je bil v preteklem mandatnem obdobju sekretar osnovne organizacije ZK v tozdu TAP, Franc Vidmar pa v VET oz. KET.

Prav v teh dveh osnovnih organizacijah so imeli člani ZK najtežje naloge. Odgovorne funkcije, ki sta jih dobila sedaj, kažejo, da sta svoje naloge v preteklosti dobro opravila. Obdobje, ki je pred vsemi člani ZK v Savi, bo zahtevalo novih naporov, temeljite delavnosti in posluha za dogajanja v kolektivu. Gre predvsem za celovito angažiranje vseh delavcev Save pri premagovanju gospodarskih težav in za uveljavljanje učinkovitega samoupravljanja. Zaostriiti bo treba še odgovornost pri delu in več pozornosti posvetiti izboljšanju medsebojnih odnosov.

Združitev z drugimi delovnimi organizacijami je formalno sicer speljana, nekatere funkcije skupnega pomena tudi že delujejo, marsikaj pa se uresničuje prepočasi. Skratka, nalog je pred komunisti veliko. In čeprav pravimo, da vodstvo ne sme posebljati organizacije, je od njega le v veliki meri odvisno, koliko in kako ta organizacija deluje kot celota in v vseh njenih posameznih delih. To pa je gotovo najpomembnejša in morda tudi največja odgovornost novoizvoljenega sekretarja in njegovega namestnika.

Obema k izvolitvi čestitamo in želimo, da bi pričakovanja in zaupanje opravčila.

Jože Štular

Konferenca ZK

(Nadaljevanje s 3. strani)
la, predvsem bo treba premagovati nekatere negativne tendence, ki vodijo v zapiranje vaze. Vsak delavec, predvsem pa vsak komunist, je odgovoren in dolžan, da preko vseh možnih samoupravnih poti kritizira, predlaga in vpliva na razvoj integracijskih procesov, v katere se je Sava vključila. Le tako bomo dosegli skupne cilje, ki smo si jih zastavili v samoupravnih sporazumih.

Proces organiziranja delavcev v tozdih je terjal tudi spremembe v organizaciji samoupravljanja, ki

Menim, da je uresničevanje delegatskega sistema naša dolgotrajna naloga. Za njegovo učinkovitost je potrebno popolno anagažiranje ZK in drugih družbenopolitičnih dejavnikov pa tudi skupščinskih organov, saj največkrat povzročata težave nepozno poslano gradivo, pa tudi sistem povratnega informiranja še ni zaživel.

Naj pregledamo še, kako smo v se vključili v program stabilizacijem obdobju gospodarili, kako smo skih ukrepov!

»Skrb za dobro gospodarjenje, večjo produktivnost, delovno in tehnološko disciplino ter za kvaliteto dela mora biti stalna akcija ZK v vseh tozdih, skupnostih tozdov, strokovnih službah in sektorjih« — Ema Pevc na konferenci ZK Sava

smo ga utemeljili v statutih tozdov. Težnja po racionalizaciji samoupravljanja nas je privedla do tega, da smo na nivoju tozda združili odbore za medsebojna razmerja, pristojnosti gospodarskih odborov pa so prevzeli delavski sveti tozdov. Zbori delavcev so v tem obdobju odigrali veliko vlogo: v vsakem tozdu smo se dogovarjali za skupno porabo, dogovarjali smo se o tistih zadevah, ki so posebnega družbenega pomena, npr. elektrogospodarstvo, železniški in luški promet o integracijskih procesih, samoupravnih interesnih skupnostih; snujejo se še druge skupnosti in čedalje več zadev je, ki postajajo stvar odločitve vseh delavcev. Jasnejše je spoznanje, da mora razpolagati s celotnim dohodkom in ne le s tistim, kar »ostane«. Nekateri kritizirajo zbere delavcev, češ da je to izguba časa in denarja in da je to postal le »stroj za dviganje rok«. Vprašamo se, kje so komunisti, kje sindikat in mladina, da to dopustijo! Nič ni bolj napačno kot to, da iščemo vzroke svoje nedelavnosti v samoupravnem sistemu. V Savi je vključeno v samoupravne organe v delovni organizaciji in izven nje preko 700 delegatov. Konstituirali smo delegacije v zbere občinskih skupščin in samoupravne interesne skupnosti; izvolili smo delegate v samoupravne organe Združene kemične industrije Slovenije, v sozd Polikem in v gospodarsko zbornico ter v vse organe upravljanja na nivoju tozda, skupnosti tozdov in delovne organizacije.

Med obema konferencama je bila gospodarska situacija za Savo sila težka: energetska in denarna kriza sta povzročili v svetu povišanje cen, zlasti so zrasle cene surovinam, ki jih uvažamo kar 70%; povečali so se materialni stroški proizvodnje, povečale so se zakonske in pogodbene obveznosti, udaril nas je nov carinski sistem. Vsi navedeni pogoji bi lahko povzročili katastrofo. Toda delavci tozdov so se pod vodstvom ZK in drugih družbenopolitičnih organizacij odločili, da ni časa za jadikovanje, ampak se je treba odločiti za ustrezno akcijo. Tako so posamezni tozdi uspešno uresničili akcijske programe za racionalnejšo porabo osnovnih surovin, za večjo delovno in tehnološko disciplino, za boljšo kvaliteto izdelkov in za varčevanje. Vse te akcije so rodile sadove: obseg proizvodnje se je v primerjavi z letom 1972 povečal za 1/4, v letu 1974 je bila proizvodnja že 33.561 ton, povečala se je produktivnost od 9,1 ton v letu 1972 na 10 ton poprečno na zaposlenega v letu 1974. Izvoz se je povečal v primerjavi z letom 1972 za 2,6 krat.

Tudi v letu 1975 se bomo morali še bolj opreti na lastne moči. Komunisti podpiramo predlog ukrepov za izboljšanje poslovnega uspeha ob gospodarskem načrtu: za znižanje rabatne stopnje za 1%, prihranek pri porabi surovin za 1%, prihranek pri splošnih materialnih stroških za 10% ter za povečanje storilnosti za 5%.

Skrb za dobro gospodarjenje, večjo produktivnost, delovno in tehnološko

disciplino ter za kvaliteto dela mora biti stalna akcija ZK v vseh tozdih, skupnostih tozdov, strokovnih službah in sektorjih.

Da bi lahko vse naloge, ki smo si jih zadali v akcijskem programu, uresničili, smo se tudi znotraj naše partije reorganizirali v skladu s statutom ZKS in ZKJ ter v skladu s statutarnim sklepom o organiziranosti ZK v občini Kranj. Težišče delovanja komunistov je sedaj v tozdu, pravzaprav mora politično delo komunistov zaživeti povsod tam kjer se delovni ljudje združujejo, delajo in živijo. Spremeniti moramo tudi metode našega političnega dela, preveč forumskih sestankov je bilo in premalo akcij. Ne smemo več dopustiti polovičarstva, pasivnosti in izgovorov, češ da je komunist neangažiran zato, ker mu ni znano stališče višjega foruma; stališča višjih forumov so potrebna in obvezujoča, toda sleherni komunist mora biti oborožen z znanjem, mora vedeti, kaj je zapisano v programu, v statutu ZKJ, v kongresnih dokumentih in ne nazadnje v akcijskem programu, ki ga danes sprejemamo. V Savi je 316 članov ZK, od tega 117 neposrednih proizvajalcev, lani smo jih sprejeli 48. To je velik uspeh.

Toda za našo zvezo komunistov ni odločilno število, ampak je odločilna njena idejnopolitična moč, trdnost in sposobnost. Le taka si bo lahko zagotovila podporo delavskega razreda.

Naj zaključim svoj referat s Titovimi besedami:

»Uresničevanje ustavnih načel je v naslednjem obdobju ena izmed najpomembnejših nalog ZK. Ko bodo komunisti neposredno sodelovali v vseh organih samoupravljanja, bodo s svojimi pobudami, predlogi in kritiko kakor tudi z mobilizacijo delovnih ljudi in občanov za konkretne akcije idejno in politično delovali v smeri socialističnega samoupravnega razvoja kakor tudi za onemogočanje delovanja vseh nasprotnikov socializma in samoupravljanja. Tako bo ZK v središču politične aktivnosti in vsakodnevnega idejnega boja, tako bo zagotavljala svoj vpliv na celotno samoupravno prakso. To pa je hkrati tudi najboljši način, da ZK preverja svojo aktivnost in svojo politiko in da s tem, ko se bojuje za dosledno uresničevanje neposrednih in dolgoročnih interesov delavskega razreda, zagotavlja avantgardno vlogo.«

Utrjevanje idejne enotnosti članstva in večja aktivnost vsakega člana

Tov. Ivan Škofic, predsednik komisije za družbenoekonomske odnose in samoupravljanje, je podal predlog programa dela organizacije ZK. Povedal je, da je komisija na svojih sejah izdelala program, ki izhaja iz delovanja ZK v naši delovni organizaciji. Komisija je pripravila tudi predlog izhodišč, ki bodo služila za oblikovanje programa dela ZK Sava v prihodnjem obdobju. Ta izhodišča so pripravljena glede na obstoječe stanje pri ustanavljanju in medsebojnem združevanju tozdov. S predlogom naj bi vplivali, da bi bilo uspešnejše delovanje samoupravne delavske kontrole, informiranje kvalitetnejše, najboljšo disciplino pri izvrševanju obveznosti in da bi se delo strokovnih sektorjev združevalo s proizvodnjo.

Izhodišča nakazujejo smer delovanja članov ZK na področju utrjevanja idejne enotnosti članstva, za sprejem novih članov ZK, posebno pa opozarjajo na potrebo po večji aktivnosti vsakega člana ZK. Prav tako so predlagali, da se v programu dela ZK opredelijo naloge s področja samoupravnega povezovanja v okviru kadrovske službe in občine, kakor tudi preko samoupravnih interesnih skupnosti v širši družbeni skupnosti.

V programu so posvetili precej pozornosti nekaterim ključnim vprašanjem, katerim v preteklosti niso posvetili dovolj pozornosti. To je vprašanje izobraževanja, pa tudi informiranja. Informiranje mora biti pravilno, kajti pomanjkanje pravih informacij čestokrat vodi do deformacij.

Nazadnje so predlagali, da se izvrševanje sklepov organov ZK obvezno spremlja in se v primeru neizvrševanja brez izjeme krivce kliče na odgovornost.

Prisotni so na konferenci z zanimanjem prisluhnili referatom in diskusijam. Ivan Škofic, predsednik komisije ZK za družbenoekonomske odnose in samoupravljanje, je predlagal program dela organizacije ZK. »Vprašanjem izobraževanja in informiranja moramo v bodoče posvetiti več pozornosti.«

Konferenca ZK

ZK mora odigrati odločilno vlogo pri razreševanju vseh problemov v delovni organizaciji

Že na sindikalni konferenci smo ugotavljali gospodarski položaj podjetja v preteklem letu ter značilnosti poslovanja v letošnjem letu. Sedaj ob zaključku prvega četrtletja lahko sicer še ob zelo nepopolnih podatkih vendarle ugotovimo, da so bila naša predvidevanja realna. Kot delovna organizacija v celoti dosega planirano letno dinamiko, seveda pa nas ves čas spremlja huda

Glavni direktor Save Filip Majcen je na konferenci ZK dejal: »Da bomo vse naloge lahko uspešno izvrševali, pa bo potrebna zavestna družbena akcija, kjer mora organizacija ZK odigrati odločilno vlogo.«

nelikvidnost ter pomanjkanje nekaterih uvoznih surovin. Ob tem moramo žal ugotoviti, da se nekatere smernice resolucije o gospodarski politiki za leto 1975 ne uresničujejo. Stagnacija na svetovnem trgu, domača inflacija, ki dviguje stroške proizvodnje ob istočasno zmanjšani izvojni stimulaciji, resno ogrožajo predvideno in potrebno rast izvoza. Na področju uvoza smo priča nerazumljivim omejitvam pri surovinah, ki jih doma ne izdelujejo ali pa jih ne izdelujejo v zadostnih količinah, kar lahko resno ogrozi dinamično rast proizvodnje. Istočasno pa lahko ugotovljamo še vedno nekontrolirano uvažanje velike količine izdelkov, ki jih naša industrija nudi v zadostni količini. Pri vsem tem pa se pojavlja še vedno pre-

več administracije ter premalo neposrednih nosilcev združenega dela.

Ob takih pogojih bomo morali dejansko napeti vse sile in skrajno racionalno poslovati na vseh področjih, če bomo hoteli, pravzaprav morali uspešno zaključiti letošnje poslovno leto. Pri tem bi rad opozoril na vlogo naše organizacije.

Z ustanavljanjem tozdov in ugotavljanjem dohodka se tu in tam pojavljajo tudi težnje po privatizaciji in uvajanju privatno lastninskih odnosov. Takim pojavom se moramo odločno upreti. Vedeti moramo predvsem, da je dohodek družbena kategorija, da ustvarjeni dohodek nekega tozda ni vedno izključno rezultat dela delavcev v tem tozdu, pač pa je lahko to tudi plod monopolega položaja, rentništva različnih delovnih pogojev in drugega, nasprotno pa nek tozda lahko kljub velikim prizadevanjem in dobremu delu zaradi zunanjih diskriminacijskih pogojev, beleži poslovno izgubo. Zato se moramo zavedati in tudi tako delovati, kot da je dohodek, ki je ustvarjen na družbenih sredstvih, tudi rezultat skupnega družbenega dela. To govorim zaradi tega, ker bomo morali odločati o delitvi dohodka na taki osnovi, kar pomeni, da ne bomo smeli gledati samo ozke interese v okviru tozda, pač pa upoštevati širše družbene potrebe. Z rastjo delovne organizacije tudi intenzivno zaposlujemo delovno silo, ki trenutno presega začrtano rast zaposlenosti, kar seveda predstavlja velike izdatke, ki se pojavljajo izven delovne organizacije, mislim na potrebo po gradnji stanovanj, novih šol, otroško varstvo in celotno infrastrukturo, vključno z rekreacijskimi objekti. Od teh problemov se delavci v združenem delu ne moremo odmakniti in bomo morali odgovorno prispevati tudi svoj delež, saj se na drugi strani pojavljamo eden v večji, drugi v manjši meri kot neposredni uporabniki teh dobrin.

Istočasno smo v fazi družbenega planiranja do leta 1980 in 1985, ko se bomo morali zavestno odločiti za selekcioniranje proizvodnih programov, kajti vseh skupin proizvodov na področju Kranja ne bomo mogli več razvijati v enakem obsegu, pač pa se bomo morali usmeriti na kapitalno intenzivno, visoko produktivno ter tehnološko zahtevno proizvodnjo. V skladu s tem bomo morali tudi združevati sredstva tako na ravni delovne organizacije, sozda ali pa tudi izven nje, koder bo to zahteval skupni interes.

Da bomo vse te in druge naloge lahko uspešno izvrševali, pa bo potrebna zavestna družbena akcija, kjer mora naša organizacija ZK odigrati odločilno vlogo. Pri tem pa moramo dati poseben poudarek predvsem idejnopolitičnemu izobraževanju članstva.

Delegati in delegacije se morajo tesneje povezati z delovnimi ljudmi

Uresničevanje delegatskih odnosov od temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti do skupščin, občin, republik in federacije je sestavni del spreminjanja družbe na

Delegati in gostje na konferenci

temeljnih nove ustave. Prilaganje gospodarske in družbene dejavnosti novim ustavnim določbam, izredno povečane možnosti sodelovanja občanov v krajevni skupnosti, oblikovanje novih samoupravnih interesnih skupnosti, novi odnosi med republikami in federacijo, vse to po eni strani spodbuja hitrejšo uresničevanje delegatskih odnosov, po drugi strani pa je prav od organi-

»Uresničevanje delegatskih odnosov je sestavni del spreminjanja družbe« — Zdenka Jurancič na konferenci ZK Save

zirane družbene volje odvisno, ali se ti odnosi spreminjajo tudi organizacijsko tako, kot je zapisano v ustavi. Delo delegacij je začeto, praksa pa je pokazala na vrsto pomanjkljivosti, ki jih bomo morali odpraviti, da bodo delovni ljudje

vključeni v neposredno oblikovanje smernic in izhodišč za delegate. Osnovni načini za oblikovanje smernic in stališč za delegacije in delegate v združenem delu so zbori delovnih ljudi, organi upravljanja, družbenopolitične organizacije in same delegacije.

Tako za savske kot tudi za slovenske razmere velja, da delegati in delegacije še vedno niso v zadostni meri vključeni v vse oblike samoupravnega in političnega dogajanja, odločanja in vplivanja na odločitve, za to se smernice za delegate še vedno oblikujejo v glavnem v okviru delegacij samih.

Poleg pripravljenosti, strokovne in družbenopolitične usposobljenosti delegatov, povezanosti delegacij s sodelavci in od aktivnosti družbenopolitičnih organizacij je delo delegacij v temeljnih samoupravnih skupnostih odvisno predvsem tudi od zadostnega obsega informiranja. Menim, da za naše razmere lahko rečemo, da je od vseh naštetih pogojev najslabše izpolnjen prav zadnji. V Savi ne bi mogli tako hitro izvesti velikih organizacijskih in družbenopolitičnih sprememb, če ne bi bilo tolikšne pripravljenosti, da skupno z oddelkom za informiranje izdelujejo kratke in jedrnat informacije, preko katerih je misel o zasnovanih spremembah prišla do slehernega Savčana.

Republiška skupščina SRS je začela izdajati Poročevalec, s katerim skuša zadostiti potrebam po informacijah v strnjeni obliki tako, da bodo lahko vsi člani temeljnih delegacij mnogo pred sklicem skupščinskih zasedanj seznanjeni z osnutkom zakonov in bodo ob dejstvu, da se mora tudi ves tisk in RTV še bolj vključiti v celovito obveščanje, lahko organizirali širše razprave o posameznih družbenih vprašanjih.

Do sedaj je bilo organiziranje takih razprav zelo oteženo, kajti ob podatku, da smo delegati za 11 sej zbora združenega dela dobili skupno 4888 strani ali 14 kg gradiva, da je petina gradiva bila dana na mizo tik pred sejo, da je za sejo, ki je bila 3. decembra, bilo na razpolago 1800 strani gradiva in obravnanih skupno 76 točk dnevnega reda, lahko mirno trdimo, da je bilo tako delo vse prej kot normalno organizirano. Seveda so za tako prenatrpanost dnevnih redov razumljivi vzroki. Vrsto zakonov je bilo treba uskladiti z ustavo, sprejeti je bilo potrebno proračun, resolucijo za leto 1975, itd. Značilno za to obdobje je tudi, da je bila vrsta zakonov sprejeta v zadnji fazi, to je v fazi predloga zakona, zato je bilo (Nadaljevanje na 6. strani)

Konferenca ZK

(Nadaljevanje s 5. strani)
tudi veliko spreminjalnih predlogov, to je amandmajev, podanih na seji. Zaradi skrajšanega postopka ti amandmaji tudi v večini primerov niso mogli uspeti, če so jih posredovali delegati, ker o njih niti odbori niti druge skupne delegacije niso mogle pravočasno zavzeti stališča.

Za čas po novem letu pa lahko rečemo, da se delo le normalizira. Seje so krajše, tudi gradivo dobivamo nekoliko preje. Začel je izhajati Poročevalec — do sedaj so izšle tri številke. Napori predsedstva skupščine SRS gredo v smeri pravočasnega zagotavljanja tako gradiva kot tudi izvlečkov. V Poročevalcu bodo v kratkem objavljeni tudi izvlečki gradiv iz sej Zvezne skupščine. Seveda samo s čitanjem tako pripravljenih obvestil, brez istočasnih prizadevanj strokovnih služb v delovni organizaciji, da ob predlogih pripravijo potrebne analize stanja, potrebne podatke, kako se določeni predlogi odražajo v poslovanju podjetja, v materialnem ali socialnem položaju delovnega človeka, ne bo ustreznega uspeha. Istočasno pa nam morajo pismene informacije služiti le kot materialna osnova za neposredno izmenjavo mnenj med delegati in volilno bazo, poudariti pa je treba, da bodo potrebni veliki napori, da bomo delegati dejansko izražali stališča delovne sredine, ki nas je izvolila. Poudariti pa moram, da bomo delegati ob pomoči družbenopolitičnih organizacij tudi osebno posredovali o našem delu več informacij kot doslej.

S tem kratkim pregledom problemov delovanja delegatov sem želela spodbuditi razmišljanja komunistov in napore vseh nosilcev družbenopolitičnega dela v Savi, da z ustavo določene pravice delovnih ljudi uresničijo, da odločanje skupno o družbenih zadevah tudi v Savi preko že organiziranih oblik samoupravljanja ob intenzivni pomoči družbenopolitičnih organizacij pripeljemo do take oblike, da bo sleherni Savčan ob letu mnogo bolj vplival na urejanje skupnih zadev, kot vpliva danes.

Prevelik obseg zaposlovanja — prenizka rast storilnosti dela

Stališča in sklepi 7. kongresa Zveze komunistov Slovenije, dokumenti o srednjeročnem razvoju Slovenije, dokumenti o srednjeročnem razvoju Slovenije, resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije nas obvezujejo, da se pogovorimo tudi o zaposlovanju.

Gornji dokumenti vsebujejo med drugim tudi nalogo, da moramo stopnjo rasti zaposlenosti usmerjati tako, da v celotnem srednjeročnem obdobju ne bi smela biti večja kot 3 %, v lanskem letu pa ne večja kot 2—2,5 %. V preteklih štirih letih smo močno prekoračili načrtovano stopnjo zaposlovanja, dejansko se je to število v Sloveniji povečalo v povprečju za 4,3 %.

Gre za ekstenzivno zaposlovanje in na podlagi tega večinoma tudi za poslabšanje izobrazbene strukture zaposlovanja, ki prinaša povečanje storilnosti dela in s tem možnosti

večjega dohodka in večjih realnih osebnih dohodkov. Prevelik obseg zaposlovanja ter v zvezi s tem prenizka rast storilnosti dela, premalo uvajanja modernejše tehnologije, izboljševanja organizacije dela in racionalnejšega izkoriščanja delovnega časa zaposlenih ter slabo strukturo zaposlenih in nedosledno uresničevanje družbenega dogovora o kadrovski politiki so gotovo eden od vzrokov vedno večjih gospodarskih težav pri nas.

O vprašanju, kakšen je položaj v občini in kakšen v naši delovni organizaciji, so v četrtek razpravljali vsi trije zbori Skupščine občine Kranj, in ugotovili, da stanje v Kranju ni dobro, saj je stopnja rasti zaposlovanja v zadnjih letih 4,5 do 5,5 %, kar je nad gorenjskim, slovenskim in jugoslovanskim povprečjem. Zato posvečata posebno pozornost temu vprašanju tudi družbeni načrt občine Kranj za leto 1975 ter mandatni program Skupščine občine Kranj in izvršnega sveta.

In kako je pri nas v Savi? Kljub vsem našim prizadevanjem za znižanje porasta zaposlovanja nam gospodarski načrt za leto 1975 predvideva še vedno 8,7 % porasta zaposlenih ob predvidenem porastu produktivnosti za 5,7 %. Naj navedem podatke za kako leto nazaj:

	Porast zaposlenih	Porast produktivnosti
1974	8,4 %	2,1 %
1973	8,7 %	2,1 %
1972	6,2 %	5,6 %
1971	3,5 %	7,3 %

Menim, da številki ni potrebno še posebej komentirati. S takim zaposlovanjem gre v korak tudi fluktuacija, ki pa v zadnjih letih vsaj nazaduje, četudi je še vedno visoka:

1970	249 ljudi	11 %
1971	363 ljudi	13,1 %
1972	405 ljudi	13,9 %
1973	400 ljudi	12,8 %
1974	385 ljudi	11,3 %

Verjetno ni potrebno poudarjati, kakšne izgube so skrite v tej množici ljudi.

Naj povem še to, da smo v naši republici dosegli sorazmerno visoko stopnjo zaposlenosti prebivalstva. Delež aktivnega prebivalstva je namreč 48,5 % in tudi zaposlenost ženska med 20 in 40 letom je že okoli 76 % in močno presega stopnjo v industrijsko nerazvitih deželah.

Ob podatku, da bo letna stopnja rasti domačega aktivnega prebivalstva znašala le okoli 0,6 %, kar daje možnost za rast zaposlovanja v družbenem sektorju največ 2,3 do 2,6 % letno, pri čemer pa se še vedno računa z delnim prehajanjem kmetov v druge dejavnosti in tudi s postopnim vračanjem naših delavcev iz tujine, se moramo zamisliti.

Vztrajanje pri nezmernem obsegu zaposlovanja pomeni za tozde kakor tudi družbenopolitične skupnosti dodatne težave glede zagotovitve ustreznega družbenega standarda. Že danes ni mogoče več slediti potrebam, kljub nemajhnim sred-

Delovno predsedstvo konference

stvom, namenjenih le-temu. Razmere se bodo še poslabšale, če ne bomo na tem področju naredili temeljite spremembe.

Da bi kompleksno obravnavali in reševali problematiko zaposlovanja, se na republiški ravni pripravlja dokument »sklepi in priporočila za reševanje problematike na področju zaposlovanja v SR Sloveniji«, kar so kot osnutek že obravnavali vsi zbori republiške skupščine.

»Podpreti moramo program dela ZK Save v prihodnjem obdobju in dati poseben poudarek reševanju problema zaposlovanja,« je edejala tov. Judita Rakovec v svoji razpravi.

1. Republiški sekretariat za delo naj:

— v sodelovanju z zvezo samoupravnih skupnosti za zaposlovanje poskrbi za proučitev medseboj-

nih vplivov med rastjo zaposlenosti in rastjo produktivnosti dela ter do konca leta 1975 predlaga ukrepe za bolj produktivno zaposlovanje;

— z zvezo samoupravnih skupnosti za zaposlovanje sodeluje v pripravah za izdelavo medrepubliškega družbenega dogovora o zaposlovanju, v katerem se določijo med drugim tudi: minimalni standardi za delovne in življenjske pogoje delavcev, stanovanjski in prehrabneni pogoji, pogoji za izobraževanje in kulturno življenje delavcev in članov njihovih družin ter pogoji za strokovno usposabljanje delavcev;

— preko republiškega inšpektorata za delo zaostri nadzor nad izvajanjem norm varstva pri delu in tako zagotovi, da zaposlovanje novih delavcev ne bo poslabšalo stanja higiensko-varnostnih pogojev dela.

Naj zaključim s toplo podporo predlogu programa dela ZK Sava v prihodnjem obdobju s posebnim poudarkom na 23. točki, ki smiselno tudi vključuje reševanje obravnavanega problema zaposlovanja.

(Dalje prihodnjic)

Kozjansko še ni pozabljeno

Zadnje čase ne slišimo več toliko o Kozjanskem. Izgleda, da so nabitne akcije za pomoč prizadetemu območju zaključene in da je najnujnejše postorjeno. Lahko se celo zgodi, da bo zanimanje za Kozjansko sčasoma povsem upadlo in da bi le morebitna nova elementarna nesreča zopet zganila našo solidarnost.

Da nismo prav vsi pozabili na Kozjansko, oziroma na akcijo pomoči prizadetim, smo se lahko prepričali te dni, ko smo prejeli pismo Republiškega odbora Rdečega kriza Slovenije. V njem se nam toplo zahvaljujejo za pomoč, ki jo je naše podjetje prispevalo za Kozjansko. Z 2000 metri poliuretanskih vodovodnih cevi so napeljali vodovodne priključke devetim socialno ogroženim občanom v krajevni skupnosti Prevoje.

Škoda, prizadeta s potresom, se postopoma popravlja in morda danes Kozjansko tudi ni več tisto Kozjansko, kot je bilo pred potresom. Če je to tako, nam lahko ostane prijetna zavest, da smo k temu — pa čeprav le malenkostno — pripomogli tudi mi.

Zapis o tozdu Umetno usnje

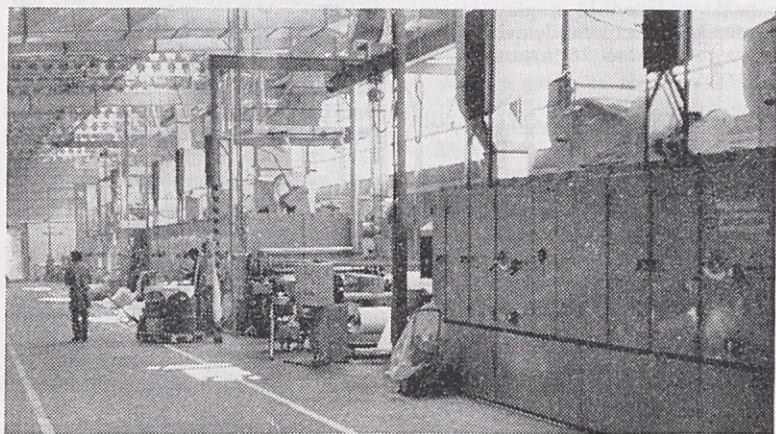
Odveč bi bilo vsakršno dekoriranje — pa vendar je res, da smo sila skromni. Samo prostorsko je površina Save največja v Kranju, kar pa je najpomembnejše — učinki našega dela sodijo v sam vrh evropske gumarske industrije.

No, nisem nameraval pisati o tem... tale uvod sem uporabil za začetek reportaže o novi tovarni umetnega usnja. To je reportaža o tozdu, ki bo — ko bo proizvodnja v celoti stekla — najmodernejši v Savi, bo pa z razmeroma majhnim številom delavcev dajal — precejšnje rezultate.

Za razgovor sem prosil tov. Janeza Bohoriča, dipl. inž., ki je direktor tozda Umetno usnje, in Ilijo Dimitrievskega, dipl. inž., v. d. vodjo tehnološke priprave proizvodnje. Prijazno sta se odzvala vabilu in nastal je naslednji zapis.

Kako daleč je izgradnja tovarne za proizvodnjo umetnega usnja?

Na novi lokaciji v obratu II je predvidena montaža kompletne linije za proizvodnjo umetnega usnja, sestavljene iz pripravljavnice past, lakov in tiskarskih barv, vtiskovalnega stroja, nanašalnega stroja, lakirno-tiskarskega stroja in dodatne opreme za finiševanje umetnega usnja. Sem bo v celoti preseljena tudi stara oprema za proizvodnjo umetnega usnja, na kateri še zmeraj teče proizvodnja v starem obratu IV. To opremo bomo ob preselitvi nekoliko dopolnili. Trenutno stanje je naslednje: skoraj v celoti so končana gradbena in instalcijska dela

Nova linija za izdelavo umetnega usnja

pri izgradnji okrog 6.000 m² proizvodnih prostorov in aneksa, montiran je moderen troglavni nanašalni stroj, ki že poskusno obratuje, montiran so stroji za pripravo past, ki tudi že poskusno obratujejo, v montaži so pregledovalni stroji za umetno usnje in papir, brizgalni stroj za finiševanje umetnega usnja, tečejo pa tudi pripravljavna dela za montažo novega lakirno-tiskarskega in vtiskovalnega stroja, strojev za pripravo tiskarskih barv, lakov in poliuretanskih razstopin ter pripadajoče opreme. Predvidoma do sredine letošnjega leta naj bi bila montirana vsa nova oprema za proizvodnjo umetnega usnja, na katero naj bi se prenesla proizvodnja asortimana iz

starega obrata z nekaterimi dopolnitvami v asortimanu; te dopolnitve omogočajo modernejši stroji (poliuretansko umetno usnje, dihaajoče umetno usnje za čevljske podloge itd.). Temu bo sledil remont in selitev starih strojev ter kompletiranje obrata. S polno kapaciteto bo obrat sposoben proizvajati umetno usnje predvidoma še pred koncem letošnjega leta.

Na kakšen način ste sodelovali pri zamisli in načrtih o gradnji nove tovarne?

Zamisel in prvi osnutki programa za modernizacijo in širitev proizvodnje umetnega usnja v Savi so že precej stari. Vedno večje zahteve trga tako glede količin kot tudi glede izbire in kvalitete umetnega usnja so nas že v letu 1969, kmalu po združitvi Standarda in Save, vodile k izdelavi študije za širitev proizvodnje umetnega usnja; študijo je izdelal tedanji razvojno-tehnološki inštitut.

Nadaljnji porast potreb po umetnem usnju, racionalizacije v proizvodnji umetnega usnja, ugodnega položaja na področju nabave surovin ter iz teh momentov izhajajoča visoka akumulativnost proizvodnje umetnega usnja, ki pa je bila tedaj v utesnjenih, tehnično in tehnološko neustreznih prostorih obrata IV, kjer je bila onemogočena vsaka modernizacija in širjenje in kjer so vladali nemogoči delovni pogoji, je vodila vodstvo delovne organizacije k odločitvi, da se zgradi nova to-

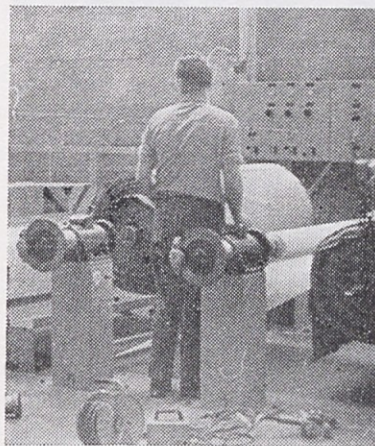
varna umetnega usnja na današnji lokaciji.

Sledila je izdelava investicijskega programa v tehnični službi, pri kateri smo zlasti v tehnološkem delu sodelovali tudi delavci iz proizvodnje in tehnološke priprave umetnega usnja. Pri snovanju novega obrata smo uporabili dotedanje izkušnje pri domači proizvodnji umetnega usnja, zbirali pa smo tudi izkušnje tujih proizvajalcev umetnega usnja ter si z izbrano opremo zagotovili dosti širše tehnološke možnosti, kot smo jih imeli doslej. Tako bo novi obrat umetnega usnja glede tehnoloških možnosti, delovnih pogojev in higiensko tehnične ter protipožar-

Dipl. inž. Janez Bohorič, direktor tozda Umetno usnje

ne zaščite gotovo eden najmodernejših obratov te vrste.

Starega skoraj ni!

S kakšnimi problemi se ukvarjate trenutno?

Problemov ne manjka. Zagon novih strojev, priučevanje novih delavcev za upravljanje z dosti zahtevnimi modernimi stroji, usklajevanje proizvodnje na dveh lokacijah, vpeljava dodatnega novega asortimana umetnega usnja, ki ga zahteva trg, preusmeritev na domače surovine, s tem povezani problemi kvalitete in rentabilnosti proizvodnje umetnega usnja, borba za povečano prodajo ob hudi uvozni in domači konkurenci, ki se je v preteklih dveh letih močno razvila, vse to zahteva polno angažiranost vseh naših sodelavcev. Z gospodarskim načrtom, še bolj pa za akcijskim programom, smo si zadali cilje, ki jih bo težko doseči, kar kažejo rezultati poslovanja v lanskem ter v prvih mesecih letošnjega leta. Da bi se postavljenim ciljem, ki so bili že objavljeni ob sprejemanju gospodarskega načrta čimbolj približali, smo izdelali podroben program akcij in ukrepov vseh na-

ših strokovnih in vodstvenih delavcev, usmerjen v zagotovitev boljše produktivnosti, boljšega gospodarjenja z materialom, izboljšanje kvalitete, znižanje stroškov poslovanja ter v širitev našega deleža na trgu umetnega usnja. Zlasti zadnjemu vprašanju bomo moralj posvetiti veliko pozornosti, saj je od njega odvisno racionalno korišćenje naših novih kapacitet.

Najbolj žgoč problem je trenutno vsekakor preskrba s surovinami za proizvodnjo umetnega usnja, zaradi katerih smo dostikrat paralizirani v naših naporih za povečano prodajo umetnega usnja, saj dostikrat zaradi pomanjkanja surovin (zlasti ustreznega tekstila) trgu ne moremo ponuditi tega, kar zahteva. Vendar upamo, da so te težave, ki so jih v glavnem povzročile hude in hitre omejitve uvoza nekaterih materialov (triko, PVC) v času, ko domači proizvajalci še niso niti glede količin niti glede kvalitete sposobni zadostiti našim potrebam, prehodne. Vsekakor pa bodo pustile svojo sled na letošnjem poslovnem rezultatu tozda.

Proizvodna hala je zračna in prostorna. Katero so še druge novosti, izboljšave?

Potrebno je omeniti veliko širše tehnološke možnosti, ki jih nudi nova oprema, med njimi zlasti možnost širitve asortimana s področja PVC tudi na področje poliuretanskega in drugih vrst umetnega usnja, večje možnosti površinskih obdelav umetnega usnja, racionalnejše trošenje surovin, čistejše delo, izboljšanje internih transportov, zmanjšanje fizičnega napora delavcev — in ne nazadnje — zmanjšanje onesnaževanje okolja, saj bo zaradi vgrajenih sodobnih čistilnih naprav izpihovani zrak mnogo čistejši, kot je v okolici današnjega obrata umetnega usnja.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Zapis o tozdu...

(Nadaljevanje s 7. strani)

Lahko bi govoril še o skladiščenju mehčal in topil v cisternah namesto sedanjega skladiščenja v sodih, o sanitarijah, garderobah, jedilnicah, laboratorijih, ukrepah za zaščito delavcev pri delu itd. V vsem tem se razmere v novem obratu s starimi sploh ne dajo primerjati. Ob novem obratu so zgrajeni tudi prostori za nujno spremljajoče službe: kontrolo kakovosti, tehnološko pripravo proizvodnje, operativno pripravo, ki bodo tudi laže zaživele v izboljšanih delovnih pogojih.

Ali naročena strojna oprema prihaja pravočasno?

Smo v precejšnji časovni zamudi, med drugim tudi zato, ker smo morali zamenjati dobavitelje dela opreme. Oprema za glavno linijo je tu, medtem ko se italijanski dobavitelj opreme za finišanje ni držal pogodbenih obveznosti. Zato smo bili prisiljeni prekiniti pogodbo z njim, naročilo pa oddati drugemu dobavitelju. Prvotno smo računali, da bomo imeli že v začetku letošnjega leta opremo v podjetju. Zaradi omenjene spremembe pa bomo z redno proizvodnjo na novi liniji lahko pričeli šele po kolektivnem dopustu.

Koliko starih strojev bo še uporabnih?

Vsi stroji iz obrata IV. bodo še uporabni in jih bomo ob selitvi še izpopolnili, kot npr. glavni nanašalni stroj, ki naj bi ga usposobili za del asortimana, ki nam danes še predstavlja težave.

Boste torej lahko šli v korak s svetovno proizvodnjo?

Glede na osvojeno tehnologijo bomo zmožni izdelovati vse vrste umetnega usnja, ki so danes dosegljive na svetovnem trgu, razen poromernega umetnega usnja, ki zahteva popolna svojo tehnologijo. Omejili smo se le na proizvodnjo umetnega usnja, izdelanega po postopku premazovanja, na proizvodnjo plastificiranih tehničnih tkanin (cerade), realno pa računamo tudi na vpeljavo proizvodnje nekaterih vrst PVC transportnih trakov.

Svoj čas je bilo v Savi nekaj govora tudi o konfekcijski liniji?

Za sedaj v to ne bomo šli.

Koliko boste naredili v letošnjem letu?

Letos imamo v programu 5,4 milijona m² umetnega usnja oziroma 19 milijard 180 milijonov S din neto realizacije. Planiramo, da bomo lahko na domačem trgu realizirali 15 milijard, POS naj bi nam prodal za 1,6 milijarde, ostalo pa bomo izvozili. Domača prodaja predstavlja vrednostno kar 82 % celokupne realizacije.

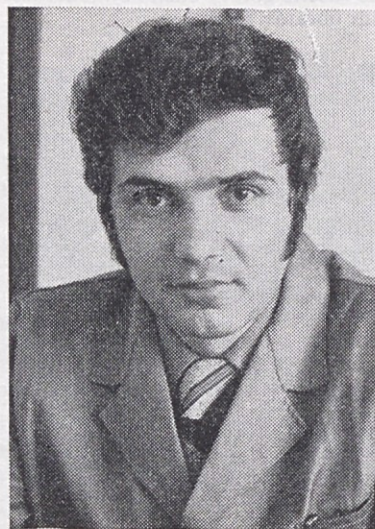
V kolikšni meri lahko prilagajate svoj asortiman tržišču?

Proizvodnja umetnega usnja je precej razčlenjena. Usmerili smo se na proizvodnjo umetnega usnja za čevljarstvo, galanterijo, tapetništvo, avtomobilsko industrijo, konfekcijo cerad, oblačilno industrijo ter v proizvodnjo tesnilnih mas za konzervno industrijo. Trenutno je v naši proizvodnji okrog 40 vrst umetnega usnja, sedaj pa uvajamo 10 novih.

Prilagodljivost asortimana umetnega usnja tržišču je izredno velika, prvi pogoj za uspešno prilagajanje je pravzaprav samozadostna založenost z ustreznimi surovinami in z orodji za površinsko obdelavo.

Kakšen proces predstavlja za vas preusmeritev z ene na drugo vrsto izdelkov?

Če imamo na razpolago ustrezne surovine, sprememba programa ni problematična. Niso redki primeri, ko imamo v vsaki izmenitvi drugačno proizvodnjo, vendar so postopki kratki in preusmeritev hitra.

Ilija Dimitrijeviški, dipl. inž., v. d. vodje tehnološke priprave proizvodnje v tozdu Umetno usnje

Ali glede na razmere na domačem tržišču računate, da boste lahko prodali vse izdelke?

V letošnjem letu planira tozd Umetno usnje vrednostno 55 % večjo realizacijo kot v preteklem letu. To povečanje pa bo težko doseči, saj je trenutno potrošnja teh izdelkov nekoliko manjša. Jugoslovanski proizvajalci čutimo posledice velikega uvoza umetnega usnja iz vzhodnih in zahodnih držav. Umetno usnje se uvaža pod različnimi šiframi, po različnih poteh in po cenah, ki so včasih nižje od naših materialnih stroškov. V letošnjem letu pa računamo, da se bo režim uvoza vseh materialov poostri, tako predvidevamo tudi spremembe pri uvozu umetnega usnja. Isto se dogaja na področju uvoza surovin. Zlasti močno bo naša proizvodnja prizadeta zaradi omejitve uvoza PVC prahu, ki ga v enaki kvaliteti na domačem

trgu ni možno dobiti. Uvozne količine so omejene in trenutno še nimamo pokritih oz. zagotavljenih surovin za celo letošnje leto. Drug udarec za nas je omejitev uvoza triko tekstila, na katerem sloni velik del naše proizvodnje. Domačih proizvajalcev doslej nismo pridobili za proizvodnjo tega artikla v zadostnih količinah.

Najdlje smo v tem sodelovanju prišli z Dugo Reso, vendar nam bo ta tovarna pokrivala le okoli 30 % naših potreb. Problem rešuje nabavna služba. Res so še nekateri triko tažerji doma, vendar ponujajo kvaliteto, ki za nas ni sprejemljiva. Obetajo se nadaljnji zapletji pri preskrbi z ostalimi surovinami.

Surovinska situacija je z vsem tem zaostrena in če ne bomo našli ustreznih rešitev, bo to ena glavnih ovir za izpolnitev letošnjega gospodarskega načrta. Že danes zaradi pomanjkanja ustreznih materialov ne moremo ponuditi trgu tega, kar hoče oziroma želi. Problematika se odraža tudi že v prodaji v marcu.

Ali imate za novo proizvodnjo dovolj ustrezno usposobljenih delavcev?

Delavce za novo proizvodnjo usposabljamoproti ob aktiviranju novih kapacitet. Vendar se tudi v naši proizvodnji kaže potreba po programiranem izobraževanju delavcev, zato se z Izobraževalnim centrom dogovarjamo o reševanju tega problema in verjetno bomo že v jeseni začeli s sistematičnim poklicnim izobraževanjem ozkega profila delavcev za našo proizvodnjo.

Računamo, da bomo zaradi izboljšanih pogojev dela v delu naše proizvodnje lahko zaposlili tudi nekaj žena. Seveda je zaradi aktiviranja novih strojev potreba po novih delavcih letos v naši proizvodnji precejšnja. Skupaj bomo dodatno zaposlili približno 50 ljudi, ki jih bo treba za delo še usposobiti. Ker gre v naši proizvodnji v glavnem za skupinsko delo, nove delavce vklapljam v skupine že usposobljenih delavcev.

Kaj pa strokovni delavci?

Po reorganizaciji tozda Umetno usnje so bile v tozd vključene tudi naslednje poslovne funkcije:

- tehnološka priprava proizvodnje,
- operativna priprava proizvodnje,
- kontrola kvalitete,
- prodaja umetnega usnja,
- računovodstvo.

Za opravljanje teh funkcij so bile ustanovljene ustrezne službe, v katere so bili razporejeni tisti strokovni delavci iz strokovnih služb TTI, ki so že prej delali na posameznih strokovnih področjih pretežno za proizvodnjo umetnega usnja. Ostale poslovne funkcije za tozd Umetno usnje pa ostajajo na nivoju delovne organizacije in sozda.

Kako sodelujete z drugimi skupnostmi tozdv in strokovnimi sektorji?

Naša proizvodnja predstavlja tehnološko zaključeno celoto, kar je bil eden od glavnih razlogov za osamosvojitve tozda, vendar pa stičnih točk z ostalimi tozdi le ni tako malo.

Tozd Kemični izdelki nam izdelujejo lake in tiskarske barve, vzdrževanje obrata IV je še vedno delno

skrb vzdrževalcev TTI. Sodelovanje pa je potrebno tudi pri nastopanju na trgu, zlasti pri kupcih, ki poleg umetnega usnja kupujejo tudi avtopnevmatiko in drugo gumeno blago. Skupnost tozdv KET nas oskrbuje z energijo, montira našo opremo za proizvodnjo umetnega usnja, POS prodaja okoli 10 % vsega umetnega usnja, razen tega pa bo opravljal za nas tudi izvoz. Trgovski predstavniki v POS opravljajo za nas terensko obdelavo kupcev. Izobraževalni center nam bo izobraževal delavce. Dalje je tu še skupna problematika izterjav, skladišč in cela vrsta vprašanj skupnega pomena, ki zahtevajo tovariško sodelovanje z drugimi tozdi in skupnostmi tozdv.

Bistveno za uspešno poslovanje tozda je tudi dobro sodelovanje s strokovnimi sektorji. Zlasti je potrebno sodelovanje z tehničnim sektorjem, ki je nosilec glavnega bremena izgradnje našega obrata, marketing službo, ki nam na podlagi raziskave trga umetnega usnja pomaga graditi prodajno strategijo, določiti najugodnejši proizvodni program in s propagandnimi prijemi popularizirati nove izdelke ter reševati vprašanje skladiščenja umetnega usnja, s kadrovsko službo na področju zagotavljanja potrebnih delavcev, pri vprašanih delitve osebnih dohodkov, zdravstvenega varstva, varstva pri delu, prehrane, reševanja stanovanjskih problemov, pa tudi z drugimi strokovnimi sektorji, od katerih je nekatere bolj druge manj čutiti pri reševanju problematike tozda.

Za sklep:

Snovi za razgovor nam še ne bi zmanjkalo. Toda vsaj za začetek je opis nove tovarne umetnega usnja zadosten, da si tudi Savčani lahko predstavljate — in zaželite, da bi bile vse naše delovne enote takšne.

J. Štular

Poškodbe...

(Nadaljevanje z 2. strani)

Ugotovili smo, da prihaja do večjega števila poškodb predvsem zaradi:

- naraščajočega tempa dela, saj poslovni podatki kažejo vedno večjo produktivnost pri skoraj enaki tehnični opremljenosti (predvsem: kemični izdelki, prevleke, cevna, vzdrževanje itd.);
- zaradi raztresenosti tehnoloških procesov, kar v velik meri otežkoča in povečuje interni transport ter manipulacijo z materiali in končnimi izdelki;
- zaradi prenatrpanosti prostorov s stroji, napravami in reprodukcijskimi materiali;
- zaradi fluktuacije, saj nas je v lanskem letu zapustilo 350 delavcev, na novo se je pa zaposlilo 685 delavcev.

Prvo tromesečje letošnjega leta je za nami. Omenil sem že, da presega lanskoletni popreček poškodb za to obdobje. Vprašujemo se, kako bo na koncu leta? Ali bomo res letos zabeležili največji procent poškodb? Ni še vse prepoznano! Dolžnost vseh članov delovne organizacije je, da se na delovnih mestih v zvezi z delom poučujemo in usposabljamoproti ter z varnim in vestnim delom preprečujemo kar se preprečiti da. Sami bomo imeli od tega koristi, kajti marsikomu od nas bo prihranjena bolečina in denar.

Janez Krišelj

Štafeta mladosti

Na svoji sedeminpetdeset dni dolgi poti po vseh republikah in pokrajinah Jugoslavije se je 30. jubilejna štafeta mladosti 3. aprila 1975 za kratek čas ustavila tudi v Kranju. V vojašnici Stane Žagar so jo pričakali pionirji osnovne šole France Prešeren in pripravili krajši kulturni program.

Dragi Tito, hočemo tako!

*Preč so leta, boji za svobodo.
Mnogi zanj padli so srčno
in namesto vzdihov so zapeli:
Dragi Tito, hočemo tako!*

*Zdaj veselje gre čez plan in dol,
zemljo svobodno nam zre oko,
na velike dni spomin nam hrani:
Dragi Tito, hočemo tako!*

*Veliki ponos srce nam dviga,
z njim obnavljamo si dom, zemljo.
Novi stroji bodo zabrnili,
dragi Tito, hočemo tako!*

*In povsod bomo luči prižgali.
Dajte, reke, z vašo pomočjo,
zaživijo naj hidrocentrale:
Dragi Tito, hočemo tako!*

*Vsak dan bomo bogatili znanje,
da nič več nejasnega ne bo.
Letos bomo pridnejši kot lani:
Dragi Tito, hočemo tako!*

*Ulice drhte od praznovanja.
Sonce ožarilo je nebo.
A srce bo vedno dobre volje,
Dragi Tito, hočemo tako!*

V imenu vojakov in starešin vojašnice Stane Žagar je poslal pozdravne besede tovarišu Titu vojak in dejal:

Dragi naš tovariš Tito!

V tem jubilejnim letu 30. obletnice zmage naše revolucije praznujemo tudi tvoj 83. rojstni dan. Trideset let je štafeta mladosti šla vsako leto skozi pomembna zgodovinska mesta, velika gradbišča, vzdolž meja naše domovine, po gorah, stenah, morju, zraku, skozi tovarne, rudnike, vasi in mesta, po mnogih drugih poteh, da bi prispela do slavljenca, nesoč s seboj čestitke in najlepše želje mladih vseh narodov Jugoslavije za tvoj rojstni dan.

Od začetka do konca naše revolucije, narodnoosvobodilnega boja je tvoj prispevek neizmern, dragi tovariš Tito. Ti si dal pečat naši revoluciji in bil njen pobudnik, vodil si jo skozi najtežje boje in jim v najtežjih pogojih dajal nove vzpodbude.

Tovariš maršal, pod tvojim vodstvom so ustvarjene naše oborožene sile v vojni in ti si usmerjal njihov razvoj v skladu s potrebami razvoja revolucionarnega boja. V ustvarjanje JLA je za vedno vgrajena tvoja ustvarjalnost in tvoj izreden talent vojskovodje — vojskovodje, čigar ime je povezano z vsemi slavnimi bitkamj in z našo zmago nad sovražnikom. Tvoje zaupanje v nas, v našo moč nas spodbuja k novim naporom v boju za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja, za popolno zavarovanje vodilne vloge delavskega razreda, za krepitev bratstva in enotnosti in utrjevanja naše domovine kot socialistične samoupravne skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti.

To veliko zaupanje nas obvezuje, da vztrajamo na naši poti, da izpol-

nimo svoj dolg naši domovini in naši revoluciji. Naredili bomo vse, kar je v naši moči, da tega zaupanja ne zapravimo. Naredili bomo vse, da pomembnost tvojih misli in zgodovinskih del spremenimo v moč naše akcije. Tovariš Tito, tvoje ime in tvoja dela prestopajo meje naše domovine in postajajo simbol miru, sodelovanja in boja za enakopravnost med vsemi narodi sveta. Ob tej priložnosti se vsi mladi našega garnizona, vse starešine in delovni ljudje pridružujemo čestitkam in željam vseh naših narodov v želji, da še dolgo, dolgo in srečno živiš in nas vodiš v še uspešnejše bitke v izgradnji naše samoupravne skupnosti.

Želje naš vojakov, starešin in vseh prisotnih pri spremljanju te štafete, poslani tebi tovariš Tito, so združene in naj ti bo srečen 83. rojstni dan, dragi naš tovariš maršal.

Štafeta mladosti — nekaj čudovitega

Po pozdravnih besedah, štafeti in sporočilu tovarišu Titu je štafeta nadaljevala pot proti središču Kranja, kjer je bila na Trgu revolucije osrednja svečanost. Spregovoril je Ciril Sitar, predsednik občinske konference ZSM Kranj. Dejal je:

»Tovarišice in tovariši!
Mladinci in mladinci!

Štafeta mladosti — nekaj čudovitega, nekaj edinstvenega. Tisoči mladih se zbirajo ob njeni poti, iz rok v roke gre — kot mogočna neprekinjena reka se vije iz vasi v vasi, iz mesta v mesto in se izteče pri njem, pri tovarišu Titu, ki ga mi vsi spoštujemo in ljubimo nadvse.

Ne gre samo za izraz bratstva in naše pripravljenosti za akcijo, gre še za pomembnejšo stvar. Štafeta odraža privrženost vseh nas mladih idejam revolucije, našo pripravljenost in voljo, da sprejemamo in povežemo naprej štafeto boja za razvoj socialistične samoupravne družbe, za njeno materialno graditev ter počlovečenje življenja in še zlasti medsebojnih odnosov.

Štafeta mladosti ima še poseben pomen, saj je hkrati izraz zahvale in čestitka tovarišu Titu ob njegovem življenjskem jubileju in zahvala za dolgoletno revolucionarno delovanje v službi vseh delovnih ljudi sveta. Več kot pol stoletja dela za pravičnejšo socialno ureditev sveta, za zmago v boju proti fašizmu in nacizmu, ki je skušal na krut in nasilen način zaustaviti kolo zgodovinskega razvoja za pravico vsakega naroda, da si po svoji odločitvi oblikuje življenje za enakopravne odnose in zmanjševanje razlik med razvitimi in nerazvitimi.

Letošnja štafeta je tudi v znamenju intenzivnega uresničevanja nove ustave SFRJ in SRS in uresničevanja dokumentov 10. kongresa ZKJ in 7. kongresa ZKS. Zavedamo se, da je vse to velik korak v zgodovini naše domovine, korak, ki predstavlja revolucionarno delovanje na poti izgradnje našega družbenopolitičnega in ekonomskega sistema, nadaljevanje in izgrajevanje vseh velikih

idej, ki jih je začrtalo 2. zasedanje AVNOJ-a. Za celotno družbo, še posebej pa za mlade, je pomembno tudi uresničevanje dogovorov, sprejetih na 9. kongresu ZSMJ in ZSMS, saj tudi le-ti veliko prispevajo k izgradnji popolnejšega in dolgoročnega družbenopolitičnega in ekonomskega sistema, kajti mladina je tisti del družbe, ki bo nadalje živela v novih pogojih.

Poiskati moramo poti, da bodo novi, na delegatskem sistemu zasnovani odnosi dosegli slehernega mladega delavca, dijaka, mladega kmeta, sleherni šolo, organizacije in druge oblike združevanja mladine.

ko kot so jo začrtali 10. kongres ZKJ in 7. kongres ZKS ter kongresi mladih. Ravno v času naših uspehov pa nam skušajo zaustaviti začrtani družbeni razvoj. Vendar mi mladi obljublamo, da smo branili čast in razvoj poti, ki je bila priborjena med NOB. Še toliko bolj bomo v sodobnem dogajanju uveljavljali tista načela in tiste vrednote revolucije, ki pomenijo vir novih moči in vzpodbud za novo, vrednejše in lepše življenje.

»Bolj kot kdajkoli doslej nas spominja klic:

»VI, KI IMATE V SRCU MLA-

Štafeta mladosti s pozdravi tov. Titu (posnetek izpred garnizona Staneta Žagarja)

že se kažejo prvi uspehi, saj mladina predstavlja vsepovsod vse bolj pomemben delež na vseh področjih odločanja. Tako je med izvoljenimi delegati ponekod skoraj polovico mladih.

Naša življenjska naloga je, da uporabimo orožje, ki si ga je delavski razred priboril pod vodstvom tovariša Tita in pod vodstvom ZK nadaljujemo našo revolucionarno pot, ta-

DOST IN V PESTI MOČ — VI GLEJTE...'

Milijonska reka mladih v vsej socialistični samoupravni Jugoslaviji, ki se zgrinja okoli štafete mladosti, odgovarja na to, zaveda se svoje odgovornosti, znanja in moči. Tudi mi se pridružujemo tej reki, ki teče k tovarišu Titu s sporočilom, ki je hkrati pozdrav in obljuba

»TU SMO IN PRIPRAVLJENI SMO!«

Pismo Titu

S svečanosti na Trgu revolucije so slednjo vsebino:

tovarišu Titu poslali pismo z na-

»Dragi tovariš Tito!

Nekoč si dejal, da se narodu, ki ima takšno mladino, kot smo mi, ni treba ničesar bati. Razvoj naše samoupravne socialistične družbe je dokazal, da mladi res zavestno in aktivno sodelujemo z ostalimi naprednimi silami pri graditvi enakopravne družbe. Pri uresničevanju zadanih nalog bomo mi mladi skupaj z vsemi delovnimi ljudmi vztrajali na tem, predvsem pa se bomo skupaj z vsemi socialistično zavzetimi ljudmi v okoljih, kjer živimo in delamo, trudili, da današnji program ostaja praksa jutrišnjega dne in spodbuda za novo, še boljše.

DRAGI TITO, tvoja revolucionarna pot nam je vsem skupaj, zlasti pa mladim, najboljša knjiga življenja. Obljublamo in prisegamo, da bodo še naprej vse naše sile usmerjene k razvoju socializma. Vključujemo se v reko, ki teče k oblasti delovnih ljudi, samoupravljanju ter bratstvu in enotnosti naših narodov in narodnosti. Vključujemo se z zavestjo, da boš še dolgo naš vzor pri našem delu in boju za boljše danes in jutri, hkrati pa ti sporočamo pozdrav in obljubo: TITO, s tvoje poti ne bomo krenili, borili se bomo zanj in jo nadaljevali.

NAJ ŽIVI TOVARIS TITO! NAJ ŽIVI SFRJ!«

V kulturnem programu so sodelovali: kranjski orkester godbe na pihala, folklorna skupina iz Preddvo- ra in otroški pevski zbor osnovnih šol.

Program je še trajal, ko je štafeta zapustila prizorišče svečanosti v Kranju in se odpravila preko Primskovega in Brnika naprej proti Ljubljani. L. Mraz

Javna tribuna

Na temo socialno varstvo, družbeni standard, pomen športa in rekreacije za mladega človeka

Mladi moramo imeti na področju socialne politike še posebno vlogo, ker lahko nekatere socialne probleme že v razvojni fazi zatremo ali vsaj omilimo.

K zmanjšanju družbeno negativnih pojavov pri mladini bo prispevalo med drugim tudi učinkovito družabno, kulturno in športno angažiranje človeka ter zdrava rekreacija. Več se bomo morali posvetiti problemu pravilne izrabe prostega časa.

Hitrejšje reševanje stanovanjske problematike bi dalo mladim družinam ugodnejše razmere za vzgojo otrok. Le dobra vzgoja je pogoj za nastajanje celovite osebnosti človeka, kajti le taka osebnost bo kos vsem nalogam, ki mu jih naša samoupravna družba nalaga v vsakdanjem življenju.

Za uresničitev vseh omenjenih želja pa je potrebna skladnost ekonomskega in socialnega razvoja. Ekonomski razvoj v vsaki razvojni etapi mora prispevati k socialnemu napredku.

In kakšno je trenutno stanje pri nas? Na to retorično vprašanje lahko takoj odgovorimo, da ne moremo govoriti o skladnem razvoju.

V zadnjem času se je industrija zelo intenzivno razvijala, kar je potegnilo za seboj tudi intenzivno zaposlovanje. V industrijske centre, kakšen je tudi Kranj, je prišel dotok delovne sile iz manj razvitih področij, največ iz drugih republik. Pri

Tov. Planinškova in tov. Mikoletič sta nas seznanila, da so v letu 1974 obravnavali 218 prošelj. 55 Savčanov bo dobilo nova družbena stanovanja, 20 prosilcev bo dobila stara družbena stanovanja, in če upoštevamo še 250 starih milijonov za individualno gradnjo, potem bo letos imelo okrog 100 Savčanov rešeno stanovanjsko vprašanje, med njimi so tudi mladi delavci. V prostore, ki so se sprostili z izselitvijo

Javna tribuna je vsekakor odlična metoda neposrednega informiranja

raznih služb iz mladinskega doma, pa so se vselili izključno mladi.

Naša delovna organizacija ustrezno nadpoperčnemu zaposlovanju odvaža tudi nadpoperčno visoka sredstva za stanovanja. Problem pa je, da se stanovanja zelo dražijo, tako da povečano odvajanje sredstev ne pomeni tudi ustrezno več stanovanj.

V letu 1976 bo šlo največ sredstev za izgradnjo samskega doma na Planini s 100–150 ležišči, s čemer bomo vsaj malo zaježili fluktuacijo. Novih stanovanj pa bo predvidoma okrog 30.

Tov. Stojanovič nam je povedal, da fluktuirajo predvsem mladi delavci, in to največ do šestega meseca zaposlitve. Če bi zmanjšali fluktuacijo za polovico, bi to pomenilo, da bi na novo zaposlili 100 delavcev manj in bi delovna organizacija s tem prihranila okrog 200 starih milijonov letno.

Delavci, ki stanujejo v našem samskem domu, so se pritoževali nad skrajšanjem časa obiskov od 20. ure na 18. uro. Pripombe so imeli tudi nad visoko stanarino.

V odgovoru smo izvedeli, da je splošna disciplina v samskem domu zelo slaba. V večernih urah je težje kontrolirati obiske, prihaja do vtihotapljanja in prenočevanja oseb, ki ne stanujejo v domu, prihaja do neredov. Zato so bili prisiljeni skrajšati obiske.

Mnogo bi se dalo prihraniti, če bi stanovalci pazljivo pregledali stanovanjskim inventarjem in če bi bolj pazili na red in čistočo.

Glede stanarine bi morali stanovalci preko svojega hišnega sveta zahtevati točen pregled računov za en mesec. Cena 25 starih tisočakov je le na videz visoka, saj plača stanovalec samo 70 % stroškov, 30 % (elektrika, voda, čiščenje) pa Sava.

Naj navedemo le en račun: dvakratno čiščenje stranišča 1.600,00 din. Mladi bi morali take in podobne probleme reševati čimbolj preko hišnega sveta.

Največ hudih besed pa je bilo izrečenih na račun naše zdravstvene službe. Težave so s pravočasnim obveščanjem o osotnosti zaradi bolezni, posebno delavci iz drugih republik očitajo, da naš zdravnik mnogokrat ne upošteva zdravniških potrdil drugih zdravnikov, prepogosto so tudi obtoženi simuliranja.

Tov. Planinškova je opozorila, da imajo prizadeti vedno možnost pritožbe na zdravstveno komisijo v Kranju.

Ker pa razprave ni bilo mogoče

drugače uspešno zaključiti, smo se osebnih dohodkov pa ne moremo ustrezno povečevati, ker nikoli ni na razpolago dovolj sredstev.

Trenutno je res najbolj prizadet srednji kader in so v teku dela za izboljšanje stanja.

Ko smo govorili o športu in rekreaciji, nas je tov. Stojanovič opozoril, da nam delovna organizacija nudi veliko možnosti delovanja. Letos bo šlo v ta namen 250.000,00 din. Vendar odziv z naše strani ni tako velik, kot bi bilo zaželeno. Mnogokrat je vzrok v tem, da neradi organizirano delujemo, ker smo tedaj vezani na določen dan ali uro. Vendar je to potrebno, ker ni dovolj športnih objektov na razpolago.

Avtor sestavka Marko Tomšič

tem pa smo pozabili, da je treba tem delavcem nuditi streho nad glavo, poskrbeti za varstvo in šolanje njihovih otrok, omogočiti čimbolj zdravo izrabo prostega časa.

Ker čutimo te probleme najbolj prav mladi, je organizacija ZSM Sava 26. 3. 1975 organizirala javno tribuno na temo: Socialno varstvo in družbeni standard ter pomen športa in rekreacije za mladega človeka.

V stari jedilnici obrata II se je zbralo kar šestdeset mladih. Odzvali pa so se vabilu tudi sodelavci kadrovske službe tov. Planinškova, tov. Mikoletič in tov. Stojanovič, ki so odgovarjali na naša vprašanja.

Najprej nas je zanimalo reševanje stanovanjskih vprašanj v Savi. Vemo, da je prošelj za dodelitev stanovanj mnogo, stanovanj pa malo. V naši delovni organizaciji se bo nadpoperčno zaposlovanje še nadaljevalo in še starih nerešenih prošelj je precej ostalo.

odločili, da na eno izmed naslednjih sej predsedstva organizacije ZSM Sava povabimo dr. Vadnjala in se z njim pogovorimo o teh problemih.

Na vprašanja, ki se tičejo osebnih dohodkov, je odgovarjal tov. Stojanovič. Zanimalo nas je, kako bo z nagrajevanjem srednjega kadra, ki je v zadnjih letih v osebnih dohodkih močno zaostal.

Tov. Stojanovič ni neposredno odgovoril, pač pa je nekoliko širše orisal problematiko osebnih dohodkov.

Razmerja osebnih dohodkov med posameznimi kategorijami so določena s samoupravnim dogovorom, kateremu se bomo morali postopoma približati. Razponi med osebnimi dohodki se iz leta v leto zmanjšujejo, ker moramo zaradi povečanja življenjskih stroškov zviševati najnižje osebne dohodke. Višjih

Komisija oziroma referenti pri družbenopolitičnih organizacijah bi morali bolj sodelovati s tov. Modicem — referentom na tem področju, ki izdeluje splošne študije in nam lahko svetuje izbiro oblike rekreacije za določene poklice.

Na našo željo so nam obljubili, da bo služba poskrbela letos tudi za regresiranje vstopnic na letno kopališče.

Na tej javni tribuni smo torej zvedeli nekaj več o problemih mladih in njihovih željah, pa tudi o načinu reševanja problemov oziroma uresničitev želja s strani kadrovske službe.

Javna tribuna je vsekakor odlična metoda neposrednega informiranja na relaciji delovna organizacija — zaposleni in bi s podobnimi akcijami kazalo nadaljevati.

O delu kluba štipendistov

V našem programu, ki smo ga sprejeli na začetku letošnjega šolskega leta, sem že pisala. V tem članku bi rada napisala nekaj o izvajanju sprejetih načrtov.

Štipendisti smo priredili na Joštu novoletno zabavo. Čeprav so bile vremenske razmere izredno ugodne in nas je na cilju pozdravilo prav toplo sonce, se je te zabave udeležilo zelo malo štipendistov.

V okviru našega kluba smo organizirali predavanje o samoupravljanju v Savi. Tovariš Sunesko nam je to temo zelo zanimivo predstavil, a vseeno je bila udeležba na predavanju zelo majhna.

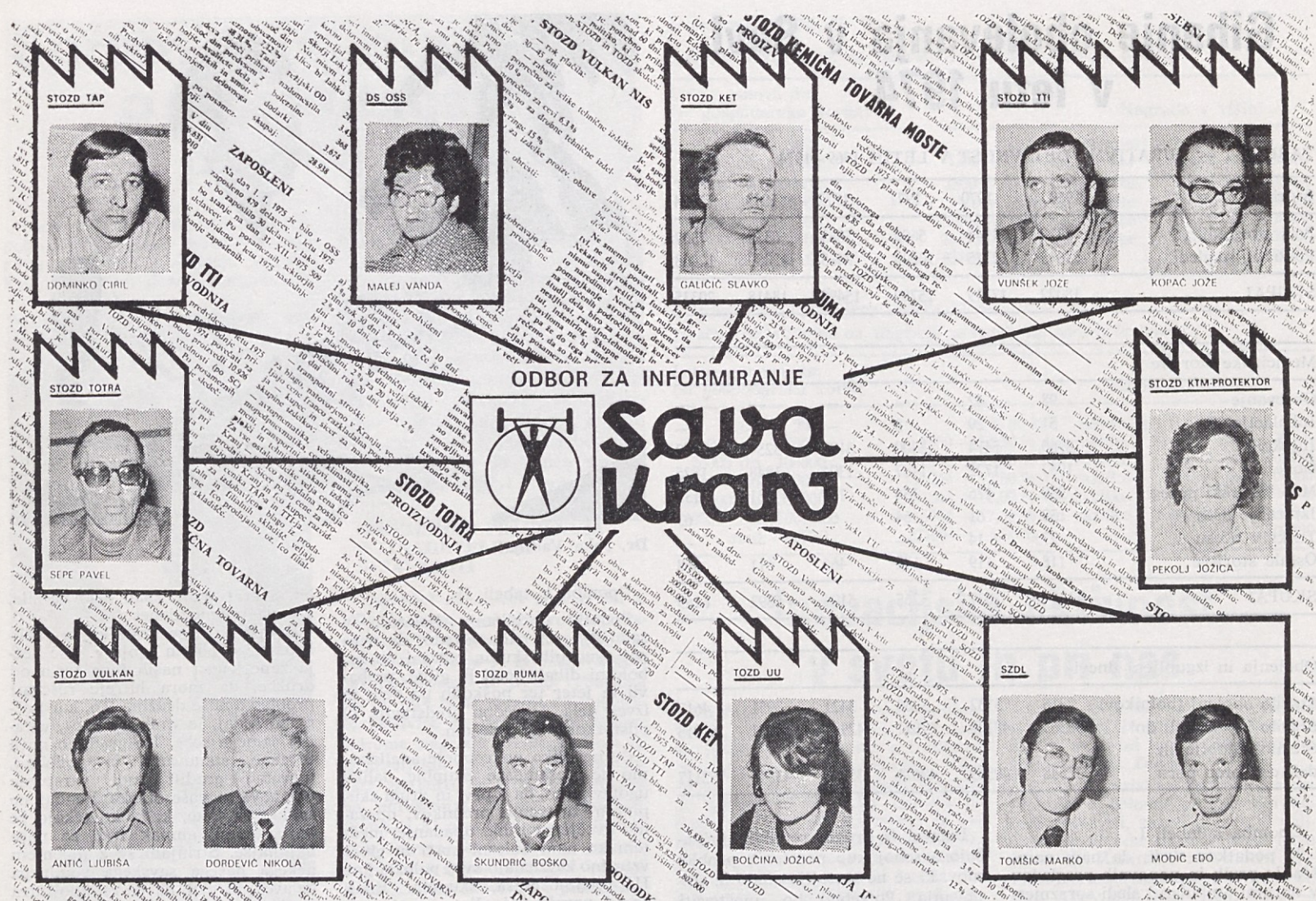
Ker je v klubu štipendistov Save tudi precej deklet, smo za 8. marec pripravili zabavo v Delavskem domu v Kranju. Poskrbeli smo za hrano, pijačo in tudi za kar dobro glasbo, ki je bila primerna za ples.

Zal pa je tudi to zabavo obiskalo le približno 30 štipendistov. Na prireditve smo povabili tudi predsedstvo Zveze mladine v Savi. Za sodelovanje se moram zahvaliti predvsem predsedniku ZSM tov. Milanu Čuferju.

Kot lahko sami vidite, našega programa, ki smo ga v začetku šolskega leta sprejeli z velikimi upi, ne izvajamo povsem. Ves odbor kluba štipendistov Save želi, da bi se pripravljenih strokovnih predavanj in tudi zabav udeležilo večje število štipendistov kot doslej. Mislim namreč, da bi štipendisti, ki bodo v prihodnje postali delavci v Savi, morali pokazati več zanimanja in spoznavati delovno organizacijo in bodoče sodelavce, ne pa samo čakati na štipendije.

Hladnik Helena

Organizacijska shema zastopanosti predsednikov tozdov oziroma skupnosti tozdov v odboru za informiranje

Odbor za informiranje

V eni prejšnjih številkih smo obljubili informacijo o odboru za informiranje. Zaradi tehničnih ovir nam takoj ni uspelo, vendar pa smo prepričani, da je še vedno pravočasna in da jo boste z zanimanjem prebrali.

Kaj je odbor za informiranje?

Odbor za informiranje je samoupravni organ. Njegove člane vsako leto izvoli delavski svet delovne organizacije, in sicer iz vseh skupnosti tozdov. Število članov je odvisno od števila zaposlenih v vsaj delovni organizaciji, zastopanosti skupnosti tozdov pa od njihove velikosti.

V odboru za informiranje 1975 je naslednje število članov:

- v skupnosti tozdov
  - VULKAN — Niš 2 člana
  - RUMA — Ruma 1 član
  - TOTRA — Ljubljana 1 član
  - KTM — Protektor, Ljub. 1 član
- skupnosti tozdov
  - TAP — Kranj 1 član
  - TTI — Kranj 2 člana
    - tozd Umetno usnje — Kranj 1 član
    - tozd Kovinsko energet. dejavnost — Kranj 1 član
    - delovna skupnost OSS — Kranj 1 član
    - SZDL Kranj 2 člana

Po zakonu o tisku, ki je izšel lansko leto, delegira v odbor za informiranje delovne organizacije svoje člane tudi Socialistična zveza delovnega ljudstva s terena, kjer ima sedež delovna organizacije (za nazornejši pregled objavljamo tudi organizacijsko shemo zastopanosti tozdov oziroma skupnosti tozdov v odboru za informiranje).

No, povedati je treba še, da je sedanji odbor najštevilnejši, saj je štel v preteklih desetih letih največkrat po sedem članov.

Kaj dela odbor za informiranje?

Mnogi zamenjujejo odbor za informiranje ali uredniški odbor, kot smo ga včasih imenovali, z redakcijskim odborom. Odbor za informiranje oziroma uredniški odbor sta eno in isto, medtem ko je redakcijski odbor strokovna delovna skupina. Ta delovna skupina zbira informacije — bodisi da jih delavci oddelka sami napišejo, bodisi da se pogovarjajo in dogovarjajo s posamezniki, ki naj pripravijo določene informacije.

Odbor za informiranje se sestaja vsakih štirinajst dni. Prvi del sestanka obravnavajo vse članke, ki so pripravljene za naslednjo številko. Samo ta odbor ima pravico odločiti, katere informacije bodo objavljene, katere pa ne.

Če ne veste: po zakonu o tisku v Jugoslaviji cenzure ni! Seveda pa zakon le določa primere, ko pa informacija le ne more biti objavljena.

Na primer: podpihovanje ali ustvarjanje sovraštva med narodi in narodnostmi; žalitev najvišjih predstavnikov SFRJ, informacij, ki so vojaška tajnost itd. Povedati moram, da se je pri nas le trikrat zgodilo (v mojem desetletnem delu pri informiranju), da predložene informacije nismo objavili.

Ena od osnovnih nalog odbora za informiranje je graditev prijateljstva in solidarnosti med vsemi delavci delovne organizacije. To dosega s pomočjo ustrezne politike informiranja in ustreznih informacij.

No, po obravnavi predloženih člankov člani odbora za informiranje predlagajo, kaj, oziroma o čem je potrebno za naslednjo številko pripraviti informacije. Glede na to, da člani odbora »pokrivajo« vso delovno organizacijo in ker so največkrat tudi aktivni v samoupravnih ali družbenopolitičnih organih, razmeroma dobro čutijo utrip življenja v svojem okolju, v tozdu ali skupnosti tozdov.

Prizadevamo se, da redno predstavljamo uspehe, težave, prizadevanja tako posameznih delavcev kakor tudi širših delovnih skupin, enot, tozdov itd. Člani odbora za informiranje praviloma predlagajo do 75 % informacij (pri realizaciji se ta procent zmanjša na 50 ali 40 %), ostalo pa pripravijo stalni ali občasni dopisniki.

Po seji odbora za informiranje pričnemo delavci oddelka z realizacijo — zbiranjem prispevkov, s pripravo slikovnega gradiva. O tem pa drugič.

Gibanje obolevanja v Savi v letu 1974

TABELA I — KURATIVNA DEJAVNOST V LETIH 1969—1974

Storitve	1969	1970	1971	1972	1973	1974
Prvi pregledi	4379	4944	5699	5883	6335	7367
Ponovni pregledi	13643	12375	10090	9615	12080	12968
SKUPAJ	18022	17319	15789	15498	18418	20335

Medicinske storitve

Obsevanje	98	42	—	—	—	—
Inhalacije	51	29	8	—	—	—
Injekcije	8769	5474	3400	3199	3254	3482
Obveze	1987	1722	1487	1304	1848	1825
Mali kirurški posegi	239	176	134	159	131	131
Izpiranje ušes	52	61	64	66	48	63
Tujki v očesu	27	14	—	—	—	—
Ostale storitve	118	119	172	466	611	668
SKUPAJ	11314	7637	5265	5194	5892	6169

Obolenja in izgubljeni dnevi

Število obolenj (bolnikov)	2916	3132	3268	3421	3951	4617
Število izgub. del. dni	38363	48120	47811	42983	53021	61915
Število izgubljenih del. dni brez porn.	32588	40559	40671	35828	43046	52117

Opomba k tabeli I.

Iz podatkov sledi, da nam naraščanje prvih in ponovnih pregledov v obratni ambulanti sledi sorazmerno naraščanju števila zaposlenih.

Če upoštevamo normative, da za normalno delo v ambulanti sme zdravnik imeti največ 10000 obiskov v ambulanti, potem nam je jasno, da nam podatki iz tabele kažejo, da je pri nas stanje nevzdržno. Zavedamo se, da se marsikdaj delavci upravičeno razburjajo tako na eni strani zaradi čakalne dobe kot večsah na drugi strani zaradi krajše obravnave. Vendar pa moramo upoštevati, da je tak način dela, ki ga pogojuje tako visoko število obiskov v ambulanti, še najmanj vseh tako zdravnikom kot ostalemu osebju v ambulanti. Zavedati se moramo še nečesa drugega, da kljub iskanju novega zdravnika, tega do danes še nismo mogli najti. Zdravnikov primanjkuje v vseh zdravstvenih ustanovah Slovenije in zato mi nismo nobena izjema. Če nam bo kljub vsemu uspelo dobiti človeka, mu bomo morali nuditi poleg ostalega tudi stanovanje. Tudi glede tega sta svoje opravila delovna organizacija in Zdravstveni dom Kranj.

Ko primerjamo podatke o številu izgubljenih delovnih dni v zadnjih šestih letih, ugotovljamo, da so v zadnjih letih bolj skokovito naraščali kot v preteklem obdobju. Za tak skok so nemalokrat krivi ljudje sami. Znano je, da imamo v naših razmerah v Jugoslaviji, v Sloveniji kot tudi pri nas, še vedno vsaj 30 % tako imenovanega socialnega bolezenskega dopusta. Temu se verjetno še zlepa ne bomo mogli izogniti, še posebno ne, če upoštevamo na eni strani trend zaposlovanja, fluktuacije ter na drugi strani področja, od koder prihaja novo zaposlena delovna sila.

Delavci iz drugih republik prinašajo s seboj kup nerešenih problemov, ki se ne sestojijo samo iz stanovanja. Potrebno bo upoštevati njihove življenjske navade, mentaliteto naše mnogo narodnosti, če bomo hoteli, da nam bo ta delovna sila lahko dajala od sebe kar največ. Dolžni smo z vso resnostjo začeti reševati njihovo probleme, kajti njihovo fluktuacijo bomo zaustavili le tako, da se bodo ti delavci dejansko počutili kot doma in bodo ostali v Sloveniji ne samo »Godinu—dvi-je«, ampak se bodo ustalili v našem okolju. To smo dolžni njim, njihovim naporom in nam samim, kajti vsem nam je pri srcu nadaljnji razvoj in še boljši življenjski standard, kot ga imamo.

TABELA II — PREGLED ŠTEVILA OBOLENIJ IN IZGUBLJENIH DELOVNIH DNI V LETIH 1972—1974

Skupina bolezni	Število primerov obolenj						Število izgubljenih dni					
	1972		1973		1974		1972		1973		1974	
	Sk.	Struk.	Sk.	Struk.	Sk.	Struk.	Sk.	Struk.	Sk.	Struk.	Sk.	Struk.
Bolezni dihal	856	21,1	810	21,0	863	18,7	5465	15,3	6780	15,3	6302	10,2
Bolezni prebavil in jeter	251	4,9	311	8,1	280	6,1	3067	8,6	4016	9,3	3548	5,7
Bolezni kosti in gibal	236	4,4	286	7,4	278	6,1	4955	13,8	5037	11,7	7211	11,6
Bolezni kože in podkožja	131	1,3	128	3,3	177	3,8	813	2,3	1107	2,6	1248	2,0
Bolezni ženskih spolovil	124	3,7	139	3,6	188	4,0	1313	3,7	1790	4,2	2818	4,6
Bolezni ust in zobovja	73	2,2	85	2,2	62	1,3	254	0,7	281	0,6	174	0,3
Bolezni čutil	81	2,9	93	2,4	85	1,8	1086	3,0	862	2,0	742	0,2
Zivčne bolezni in duševne motnje	157	4,7	136	3,5	113	2,5	3214	9,0	3156	7,3	4443	7,2
Bolezni ledvic in mokril	76	2,3	91	2,4	78	1,7	1114	3,1	1378	3,2	1147	1,9
Novotvorbe	12	0,4	10	0,2	31	0,7	1161	3,2	473	1,1	2108	3,4
Razne druge bolezni	146	4,4	184	4,8	233	5,0	3772	10,5	3940	9,2	5508	8,9
Poškodbe pri delu A	178	5,3	231	6,0	287	6,2	2911	8,1	4372	10,2	4754	7,7
Poškodbe izven dela B	392	11,7	455	11,8	541	9,8	5010	14,0	7099	16,4	7999	12,9
Nega bolnih svojcev	640	19,0	897	23,3	1397	30,3	1693	4,7	2755	16,4	4115	6,6
Skupaj	3353	98,0	3856	97,6	4523	98,0	35828	83,3	43046	81,2	52117	84,2
Porodnice	68	2,0	95	2,4	94	2,0	7155	16,7	9975	18,8	9798	15,8
SKUPAJ:	3421	100,0	3951	100,0	4617	100,0	42983	100,0	53021	100,0	61918	100,0

Dr. Jaka Vadnjak

Opomba k tabeli II.

Podatki o gibanju bolezni v zadnjih letih nam povedo, da nam pet osnovnih skupin bolezni, to so: bolezni dihal, kosti in gibal, prebavil in jeter ter poškodb na delu in izven dela, še vedno predstavlja 70 odstotkov vseh bolezni.

Če nekoliko podrobneje analiziramo te posamezne skupine, lahko ugotovljamo, da v prvi in drugi skupini ni bistvenih premikov, opazno kvečjemu rahlo upadanje, medtem ko nam bolezni kosti in gibal vztrajno zavzemajo svoj položaj kot III. najmočnejša skupina. Enak trend naraščanja ali pa vsaj stalnosti nam kažejo poškodbe na delu in izven dela. Najbolj zaskrbljujoč pa je podatek o negi svojcev, ki je v letošnjem letu močno narastel.

Če poskušamo nekoliko razčleniti vzroke poškodb na delu in izven dela, ugotovljamo, da pri poškodbah na delu opazimo v zadnjih 2 letih ne samo težje nesreče pri delu, ampak že poznamo zakonitost, da se največ delavcev ponesreči v prvem obdobju zaposlitve, t.j. tja do prvega leta dela. Pri nesrečah izven dela opazimo vse večji davek, ki ga naš »samozavestni Slovenec« plačuje »bogu« motorizacije. Še vsa sreča, da je medicina toliko napredovala v zdravljenju poškodb, sicer bi imeli ob nivoju znanja iz pred 10

let, 3 krat večji izpad delovne sile, kot ga imamo danes.

Dotaknili bi se nekoliko še problema nege bolnih svojcev. Vse večja zaposlenost naših žena terja od družbe, da mora hitreje reševati probleme naše družine. To, kar počnemo sedaj, je »milo rečeno«, varanje samega sebe. Ko gradimo nove tovarne, stanovanja in podobno, moramo graditi tudi varstvene ustanove za naše otroke. Vendar ne samo za tiste, ki lahko tekajo že okrog sami, ampak tudi za naše najmlajše. Strinjam se z mnenjem nekega našega savskega vodilnega delavca, ki trdi, da ne rabimo ultra modernih vrtcev, ampak rabimo predvsem »zadostno število vrtcev«, ki bodo nudili našim otrokom tako varstvo, da ne bo »naša enakopravna, ekonomsko samostojna žena in mati« prisiljena ostati doma za nego svojega otroka v prvem letu njegovega bivanja v vrtcu vsaj pol leta v letu dni. To in skoraj edino samo to je v veliki meri krivo, da imamo tako velik porast izpadov delovnih dni zaradi nege bolnih svojcev. Skrajni čas bi že bil, da bi se merodajni dejavniki v občini vsedli skupaj z gospodarstveniki in ustrezno ukrepali. Ponovno poudarjamo, ne rabimo spomenikov, pač pa sodobne, ustrezno opremljene in kadrovske pravilno zasedene vrtce.

Sprememba pravilnika o iznajditeljski dejavnosti

Razvojno tehnološki institut je na pobudo delavskega sveta Tovarne avtopnevmatike v soglasju s strokovnim svetom delovne organizaci-

organov upravljanja v kadrovske splošni službi Polikema.

Ker se predlog spremembe nanaša na pravilnik o iznajditeljski dejavnosti, ki je bil sprejet v Savi pred pripojitvami, spremembo obravnavajo samo tozdi in delovna skupnost s sedežem v Kranju in na Vrhnikih. Nov osnutek pravilnika o iznajditeljski dejavnosti pa bo za celotno delovno organizacijo izdelan še v tem mesecu, tako da bo predvidoma sprejet do konca meseca maja oziroma v prvi polovici junija.

SPREMEMBE PRAVILNIKA O IZNAJDITELJSKI DEJAVNOSTI

Centralni strokovni svet je 24. 2. 1975 (5. redna seja) obravnaval spremembo Pravilnika o iznajditeljski dejavnosti, ki jo je predlagal delavski svet tozda TAP na 15. redni seji 12. 12. 1974 in se nanaša na dopolnitev lestvice za izračun odškodnine oziroma nagrade predlagateljem iznajditeljskih predlogov glede na porast življenjskih stroškov oziroma na naraščanje osebnih dohodkov. Podatek, ki smo ga dobili od finančno-računovodske službe o porastu življenjskih stroškov za 1974. leto (od I. do X./74) v Sloveniji v primerjavi s povprečjem 1973, je 24%. Upoštevali smo ta podatek in popravili 37. člen našega pravilnika, kar je vidno pod točko 2.

Martin Žgolin z diplomo za koristen predlog

je izdelal predlog spremembe 37. člena pravilnika o iznajditeljski dejavnosti. Omenjeni člen določa lestvico za izračun odškodnine oziroma nagrade predlagateljem iznajditeljskih predlogov.

Predlog spremembe je osnovan na porastu življenjskih stroškov, ki v Sloveniji za leto 1974 (od januarja do oktobra 1974) v primerjavi s povprečjem za leto 1973 znaša 24%.

Sedanji 37. člen je določal, da se izračun nagrade izdelava po naslednji lestvici (glej priloženi predlog razvojno tehnološkega instituta z dne 18. 3. 1975!):

Po novem predlogu naj bi bila lestvica naslednja (glej priloženi predlog razvojno tehnološkega instituta z dne 18. 3. 1975!):

Predlog bo na prvi naslednji seji obravnaval delavski svet delovne organizacije. Da se bodo delegati tozdov o predlogu lahko odločili na osnovi mnenja delavcev tozda, v katerem so bili izvoljeni, vas prosimo, da ga čimprej proučite in morebitne pripombe najkasneje v osmih dneh sporočite stalnim članom delavskega sveta delovne organizacije; zanje jih bodo zbiralali:

— za tozde in skupnosti tozdov TAP, TTI in KET tajništva organov upravljanja teh skupnosti tozdov,

— za ostale tozde in delovno skupnost strokovnih sektorjev tajništvo

1. Sedanja oblika 37. člena

Izračun odškodnine oz. nagrade se izdelava na osnovi lestvice:

Letna osnova din (= gospodarska korist)		Nagrada v višini
do 5000	25 % najmanj	500
5000 do 20000	1250 + 15 % od razlike	5000 do 20000
20000 do 100000	3500 + 12 % od razlike	20000 do 100000
100000 do 500000	13100 + 10 % od razlike	100000 do 500000
500000 do 1000000	53100 + 8 % od razlike	500000 do 1000000
1000000 do 2500000	93100 + 6 % od razlike	1000000 do 2500000
nad 2500000	183100 + 5 %	nad 2500000

2. Predgana popravljen oblika 37 člena

Izračun odškodnine oz. nagrade se izdelava na osnovi lestvice:

Letna osnova din (= gospodarska korist)		nagrada v višini
do 5000	31,00 % najmanj	620
5000 do 20000	1550 + 18,50 % od razlike	5000 do 20000
20000 do 100000	4340 + 15,00 % od razlike	20000 do 100000
100000 do 500000	16244 + 12,50 % od razlike	100000 do 500000
500000 do 1000000	65844 + 10,00 % od razlike	500000 do 1000000
1000000 do 2500000	115444 + 7,50 % od razlike	1000000 do 2500000
nad 2500000	227044 + 6,00 %	nad 2500000

Inovacijska aktivnost v svetu in pri nas

Od česa je odvisen uspeh podjetja na tržišču? Dober glas ali podoba podjetja se ustvarja s tradicijo in samostojnim nastopanjem. Podjetja, ki delajo na podlagi licence, se naslanjajo na videz dajalca licence: nimajo svojega imena in samostojnosti. Le-ta nimajo možnosti, da bi uspela, če bi se želela osamosvojiti. V primeru, da bi hotela delati s svojim imenom, je pred njo naporno delo. Kajti najbolj pomembna postavka vsakega podjetja sta razvoj in raziskovanje: od tega so odvisne nove rešitve, modernost ali zastarelost, hiter napredek. Gospodarska organizacija, ki z uveljavljanjem novih dosežkov tehnike in tehnologije znižuje stroške, dosega večja sredstva za osebni dohodek in večjo akumulacijo, torej lahko razširja svoje kapacitete in modernizira delovna sredstva. Torej se je klasična razvojna strategija podjetja, ki je gradila predvsem na investiranju in zaposlovanju, umaknila strategiji, ki črpa glavne razvojne pobude in razvojno-raziskovalna področja. Tako navaja Ansoff (Harvard Business Review, Sept.—Okt. 1956, str. 163), da so v ZDA v obdobju 1946—1961 investicijski izdatki narasli za 135%, medtem ko so izdatki za raziskovalno delo narasli v istem obdobju za 735%.

Glede na gospodarsko in družbeno funkcijo znanja v današnji dobi postaja soustvarjanje pogojev za pridobivanje novega znanja osnovna skrb moderne države in podjetja. Tako v proračunih gospodarsko razvitih držav predstavljajo običajno izdatki za raziskovalno delo drugo največje proračunsko postavko — takoj za izdatki za vojsko. Npr. v proračunu ZDA za leto 1966/67 so predstavljali izdatki za raziskave 14,3% celotne vsote (2,6).

Običajno se danes navaja odstotek družbenega proizvoda, ki se vlagava v razvojno raziskovalno dejavnost, kot merilo zavzetosti, neke družbene sredine za produkcijo novega znanja.

Kako je z inovacijsko aktivnostjo v Savi in kaj se na tem področju dela, mi je povedala sociologinja Dragica Žontar.

»V svoji raziskavi inovacijske dejavnosti v delovni organizaciji hočem ugotoviti, kateri dejavniki vplivajo na to, da delavci prijavljajo inovacije. Zanimajo me motivi inovatorjev, kot udi starost, dohodki, staž, aktivnost v prostem času — in med drugim tudi izobrazba.

— Dejali ste, da med drugim tudi izobrazba vpliva na inovacijsko dejavnost.

Danes bi težko našli koga, ki bi zanikal, da je izobrazba eden od najpomembnejših, če že ene kar najpomembnejši dejavnik na tej stopnji ekonomskega razvoja. Za takšno prepričanje obstajajo vsaj posredni dokazi: proizvodnja novega znanja, investicij in inovacij je največja v tistih družbah, v katerih je stopnja izobrazbe najvišja in v katerih relativno in absolutno dajejo največja sredstva za izobraževanje.

— Določene ugotovitve že imate. Kaj sklepate iz njih?

Iz navedenih dejstev je razvidno, da bodo v naši delovni organizaciji največ inovacij prijavili tisti, ki imajo srednjo, višjo ali visoko izobrazbo.

— Sestavni del raziskave je tudi pregled izobrazbene strukture. Kakšna je zveza med izobrazbeno strukturo in inovacijsko dejavnostjo?

Tabela je prikaz izobrazbene strukture. Iz katere kategorije delovnih mest bomo ugotovili največ prijavljenih inovacij, danes ne morem reči. Že prejšnji odgovor je samo teza, ki jo bom ovrgla ali potrdila, vendar že pogled na razpredelnico pove, da je pričakovati negativno zvezo.

Toliko za to številko glasila v raziskavi inovacijske dejavnosti v svetu in pri nas. V naslednjih številkah bomo namenili več prostora celotni raziskavi, saj je izredno zanimiva tako za Savo kot za širšo družbeno skupnost.

L. Mraz

Tudi Franc Skrjanc je dobil priznanje za svoj predlog

Naš portret

Ančka Rakovec

Predstavljati nekoga, ki ga vsi dobro poznamo je težko, toda ker sem prepričan, da vsi le dobro ne poznate Rakovčeve Ančke, jo bom skušal predstaviti, kakršno sem jaz spoznal. Prav nič se ne bom zmotil, če napišem, da je sogovornica prijetno kramljala z menoj, da je prijazna, razumevajoča in da je tudi huda, če je treba, vendar svoje dobrosrčnosti ne more skriti. Že na prvi pogled se vidi, da je odločna ženska, ki ve, kaj hoče.

»Mladost sem preživljala v revščini, tako kot večina pred vojno rojenih otrok. Ko sem končala osnovno šolo, sem se kot 15-letno dekle zaposlila v Savi, saj denarja za šolanje doma ni bilo. Družba nam takrat ni tako pomagala pri šolanju kot pomaga danes. Za stroj sem stopila 27. novembra 1947 in v letih 1948 do 1949 poleg rednega dela naredila tudi izpit za kvalificirano delavko.«

Tako se mi je predstavila Ančka iz izplačilnega oddelka, kot jo popularno kličejo. Jaz pa sem začel zastavljati vprašanja in tako je nastal tale kratek intervju.

Koliko časa ste na tem delovnem mestu in kako se počutite?

»Na delovnem mestu blagajnik sem 3 leta, prej pa sem bila 15 let pri obračunu osebnega dohodka v finančni službi. Z delom sem kar zadovoljna, saj sem v mladosti želela postati trgovka. Torej del moje želje se je izpolnil, saj imam vsak dan dovolj stikov z ljudmi. Delo z ljudmi pa me veseli, saj je zanimivo in hitro mine čas, ki ga preživim na delu. Čeprav se počutim dobro, opažam, da bi na tem delovnem mestu lažje delala mlajša, kajti leta store svoje. Nisem več tako gibčna, kot v najboljših letih, pa tudi spomin mi počasi peša, zato bi raje delala pri obračunu osebnih dohodkov.«

K vam prihajamo, kadar smo v stiski — po denar. Kako se vedemo in kako kaj Savčani varčujemo?

»Največ ljudi stoji v vrsti za denar od 15. do 20. v mesecu in takrat je delo res naporno. Vsak želi biti čim prej na vrsti, midve z Metko pa ne moreva vsega dela opraviti nankrat in zato se slišijo na najin račun žaljivke, predvsem od mlajših. Nekateri so celo predrzni in zato raje izdajava denar starejšim, ki so bolj mirni in prijaznejši. Ko so v Savi uvedli izplačevanje osebnih dohodkov preko hranilnih knjižic, se je tudi število varčevalcev pa tudi vsota hranilnih vlog močno zvišala. Največ prihranijo ljudje v zimskem času. Opažam pa tudi, da so mlajši bolj zapravljivi, kar je razumljivo, saj si šele ustvarjajo dom in družino, pa tudi moda pobere denar.«

Na kaj pazite pri izdajanju denarja?

»Predvsem na točnost. Denar preštejem vedno dvakrat, kar je moja dolžnost. Najraje izdajam 'ta zelenega'. Ljudje, ki denar sprejemajo, ga ponavadi ne preštejejo, ampak mi kar zaupajo. Odkar izdajam denar, še ni bilo primanjkljaja in upam, da ga tudi v bodoče ne bo. Pa tudi nihče se še ni pritožil, da je premalo dobil. Pred dobrim mesecem sva dobili iz Ljubljanske banke obvestilo, da se mora vsak, ki dviga denar, na hrbtno stran čeka podpi-

sat, kar je novost in se ji nekateri še niso privadili.«

Vaše delo je odgovorno, tako kot vsako, pa vendar je delo z denarjem zelo nevhvaležna naloga. Ali ste doživeli v zvezi z izdajanjem denarja kaj prijetnega?

»Najbolj sem vesela, tako kot vsak, ko mi povišajo plačo, sicer pa se dogodi še marsikaj prijetnega. Lansko leto so naju z Metko Novak presentili iz Ljubljanske banke, ko so nama za 8. marec podarili knjige, letos pa za novo leto koledarje. Pa tudi Savčani se naju spomnijo ob praznikih s skromnimi darili, ki sva jih zelo veselili. Tako nekako bi rekla, da sva veseli že prijazne besede in lepo izražene želje. Ni dolgo tega, odkar sem nekega moškega, ki je dvigal denar, opozorila, da se mora na hrbtno stran čeka podpisati. Mož je napisal na hrbtno stran čeka: potrjujem dvig... din, svoje ime in priimek, naslov in pošto številko. Ko sem se pošalila, če mi je napisal naslov, da ga obiščem, mi je odgovoril: 'O, to pa ne, sem že poročen!'«

V podjetju se pojavljajo nove oblike samoupravljanja. Ena izmed teh novosti je tudi osebno ocenjevanje delavcev. Kako ste zadovoljni z vašo osebno oceno, ali ste kaj prizadeti?

»Trdno sem prepričana, da so me preslabo ocenili. Eden izmed vzrokov za slabo osebno oceno je gotovo tudi ta, da sem prešla v Polikem in tudi analitska ocena delovnega mesta je glede na druge prenizka. Mislim, da bi pri ocenjevanju morali upoštevati tudi to, da sem najboljša leta pustila v Savi in da sem tudi jaz prispevala k sedanjemu razvoju Save. Ko sem bila mlajša, sem bila v raznih organizacijah, danes pa me kar namenoma zapuste in občutek imam, da me zapostavljajo, saj me že večkrat niso obvestili, ko so imeli sestanke.«

Kaj delate takrat, ko niste v službi?

»Doma me čaka dovolj dela, tako kot vsako mater in ženo, tako da imam prostega časa malo. Zelo rada delam na vrtu pred hišo, zvečer pa vzamem v roke pletilke ali pa gledam prek televizijskega ekrana drame, seveda najraje naše domače, saj sem vneta ljubiteljica gledališča. Prostega časa je vedno premalo, kadar pa ga je le kaj več — za praznike, grem rada na zabavo s plesom ali pa v gledališče, kjer resnično uživam, pa tudi Avsenikom rada prisluhnem!«

Kaj v Savi najraje berete?

»Savo prebiram redno. Najprej preberem zahvale, pisma vojakov, potem pa ostalo, saj je v našem časopisu dovolj zanimivega, pa tudi marsikaj izvem, česar sicer ne bi.

Ančka Rakovec

Poleg Save pa redno prebiram tudi Glas in občasno ostale revije in časopise.«

Kmalu bo poletje — čas dopusta. Ali imate že določen kraj, kje ga boste preživeli?

»Že nekaj let preživljam dopust v šotoru ob morju, saj je ta oblika dopusta najcenejša in obenem prijetna.«

Kaj si najbolj želite?

»Zdravje v družini in čimprej bi bi rada šla v pokoj.«

Tako Savčani! Tako se je predstavila meni in vam Ančka Rakovec in upam, da ste vsaj delno spoznali človeka, ki vam v Savi izroča težko prisluženi denar. Vredna je vsega spoštovanja in zato ji ga tudi pokazimo.

Jože Vratarič

Družbena prehrana v Totri

Ne glede na to, da so stari Latinci poznali pregovor »Plenus venter, non studnet libenter«, kar bi po naše pomenilo nekako tako, da se s polnim želodcem ne da delati, je v vsaki delovni organizaciji družbena prehrana eden od dejavnikov, ki povzroča večje ali manjše zadovoljstvo članov kolektiva, s tem pa tudi posredno vpliva na večjo ali manjšo delovno storilnost.

V Totri se tega dobro zavedamo, zato bo v kratkem napravljen občuten kvaliteten premik, kar se tiče naše družbene prehrane. Kot je bilo že pred časom določeno na delavskem svetu podjetja, se bodo dosežani prostori, kjer se pripravlja hrana za delavce in kjer delavci jedo, popolnoma obnovili. Obstojeca kuhinja bo spremenjena v delnico hrane bifejskega tipa in bo opremljena s sodobno samopostrežno linijo z ogrevanimi posodami in in s hladilnim delom. Tu bo tudi aparat za kuhanje kave skupaj z mlinčkom. Ta preureditev bo zahtevala nove električne in vodovodne instalacije, kakor tudi novi tlak. Vrednost opreme znaša okrog 210 tisoč din, vrednost instalacijskih in drugih del, ki jih bodo opravili kar naši vzdrževalci, pa se predvideva v višini 36.000 din. Rekonstrukcija bo zagotovila higiensko razdeljevanje toplih obrokov, nudila pa bo tudi možnost, da se uvede nov način prehranjevanja delavcev. Predvideva se, da bodo vsi člani kolektiva mesečno prejeli bone za prehrano, in to v višini, ki je določena s sindikalno listo. Vsak posameznik se bo lahko odločil, ali se bo aboniral na tople obroke, ki jih bomo dobivali tako, kakor smo jih dobi-

vali doslej od zunaj, ali pa se bo lahko poslužil jedil, ki jih bo imel na zalogi bife. To bi bila predvsem hladna jedila, kot na primer razne salame, sendviči, konzerve ali pa celo po naročilu pripravljena jedila, kot so ocvrta jajca, kranjska klobasa in podobno. Vsa ta jedila bodo po ekonomskih, to je po tržnih cenah, medtem ko bo tople obroke še naprej delno dotiralo podjetje. S tem bi želeli zagotoviti čim večjemu številu delavcev redno toplo prehrano.

In kdaj se bomo lahko hranili v novih prostorih? Dobavni rok opreme je tri mesece. Ustrezne pogodbe oziroma naročila so že podpisana, prav tako pa je tudi že pripravljena potrebna dokumentacija za obrtniška dela. Vse to zagotavlja, da nas bo naš novi obrat družbene prehrane pričakal, ko se bomo v začetku avgusta vrnili s kolektivnega dopusta, v vsem svojem sijaju.

Na koncu naj navedemo še nekaj podatkov o dosednji skrbi podjetja za prehrano delavcev. Dnevno se hrani s toplim obrokom, ki nam ga dovažajo iz obrata družbene prehrane Snaga, od 90 do 140 članov kolektiva. Število obrokov precej niha, je pa odvisno od jedilnika. Za en obrok je treba plačati 4,00 din. Dejansko stane topli obrok precej več, saj je v letu 1974 dotiralo podjetje za prehrano okrog 310.000 din, v letošnjem planu pa je predvidenih kar 450.000 din v te namene.

Iz vsega tega se izraža skrb samoupravnih organov, da bi nudili delavcem kar največ ugodnosti in pomoči.

- ps -

Problematika nabave surovin v letu 1975

Naša delovna organizacija že drugo leto posluje pod izredno neugodnimi pogoji. Zaradi skokovitega naraščanja cen surovin na svetovnem trgu konec leta 1973 in v prvi polovici leta 1974, kar je posledica energetske krize, so se nabavne cene uvoznih surovin v poprečju povečale za 100 % in več, zato se je vrednost porabljenega materiala močno povečala, saj Sava uvaža okoli 70 % surovin. Zaradi velikega deleža uvoznih surovin v naši materialni bilanci so nas prizadele tudi vse večje spremembe vrednosti konvertibilnih valut. K temu se je pridružila še domača inflacija in povečanje domačih cen, kar je v globalu povečalo vrednost materialne bilance v letu 1974 za 70 %.

Cene

V drugi polovici leta 1974 se je svetovno tržišče umirilo, cene so se stabilizirale in zdaj že več kot pol leta opažamo težnjo po zniževanju svetovnih cen surovin. Cene sicer ne bodo dosegle nivoja iz leta 1973, vendar so se v poprečju znižale za okoli 20 % glede na nivo v letu 1974.

Cene naravnega kavčuka so trenutno zelo ugodne; količine za prvo polletje 1975 imajo relativno nizke cene. Pričakujemo, da lahko v drugi polovici leta cene nekoliko porastejo zaradi ponovne oživitve gospodarstva v Zahodni Evropi in s tem večjega povpraševanja po surovinah kakor tudi naporov držav proizvajalk naravnega kavčuka, da bi z raznimi posegi uskladile ponudbo s povpraševanjem. Cene sintetičnega kavčuka so tudi relativno zelo ugodne, saj so za SBR tipe cene za 28 % nižje od tipov, ki smo jih kupovali v zadnjem četrtletju 1974. Nižje so tudi cene ostalih SBR tipov, medtem ko se nivo cen specialnih kavčukov ni bistveno spremenil. Pri sintetičnem kavčuku ne moremo več pričakovati bistvenih znižanj cen.

Zaradi velike ponudbe in zmanjšane povpraševanja se znižujejo tudi cene nekaterih vrst kemikalij.

To je odvisno od strukture proizvodnih stroškov posamezne vrste materiala in od odnosov med proizvajalci. Cene pospeševalcev in ohranjevalcev so ohranile enak nivo kot lani, cene mehčal padajo, močno so padle tudi cene uvoznim sajам predvsem zaradi velike ponudbe, vendar pa tudi pričakujemo konec leta izravnavo ponudbe in povpraševanja in s tem ustalitev cen na normalnem nivoju, ki bo nekoliko višja od dosedanjega. Pri polnilih cene naraščajo zaradi povečanih stroškov energije, ki predstavlja bistveno postavko v strukturi proizvodnih stroškov. Cene papirja so sedaj nižje od cen v zadnjem četrtletju 1974, vendar ne pričakujemo nadaljnega zniževanja cen, ker so osnovne surovine za papir omejene.

Zaradi padca cen bombaža na svetovnih borzah so letos zelo ugodne cene uvoznim bombažnim tkaninam. Tudi pri rejnskem kordu, ki ga letos pretežno kupujemo doma, je cena zelo ugodna, vendar pričakujemo v drugem polletju povišanje cen. Padec cene bakra na borzah je imel za posledico znižanje cen ventilom. Cena patentirane jeklene žice je višja kot lani in se bo še dvigala.

Svetovna recesija, ki se je začela nekako v drugi polovici lanskega leta, je prizadela tudi Jugoslavijo, zato so se na področju prodaje, tako na domačem trgu kot v izvozu, pojavile težave pri prodaji gotovih izdelkov. Vse države po svetu v taki situaciji sprejemajo ukrepe za uvoz, s katerim skušajo zaščititi svojo industrijo. Tudi pri nas si zvezni organi prizadevajo čim bolj izkoristiti domačo surovinsko bazo s tem, da omejujejo uvoz. Takih ukrepov pa zlasti pripadenejo industrijsko uvožno substitutivne veje, med katere spada tudi naša delovna organizacija.

Uvoz

Sava je imela do letos večino uvoznih surovin na takih režimih uvoza, kjer ni bilo posebnih težav

V skladišču so surovine, ni surovin, uvoz je dovoljen, ni dovoljen...

za pridobivanje deviznih sredstev. Letos se je to spremenilo. Način pridobivanja deviznih sredstev je samoupravni dogovor med domačimi proizvajalci in potrošniki surovin. Ta način je teoretično zelo dobro zasnovan, priznati pa moramo, da v praksi še ne deluje tako, kot bi bilo potrebno. Menimo, da s tem instrumentom ne bi smela imeti prednost domača industrija surovin za vsako ceno oziroma predelovalni industriji bi morali dati možnost nakupa tudi iz uvoza, če domači proizvajalci niso sposobni ponuditi kvalitetnih surovin in vsaj enake cene, kot veljajo na svetovnem trgu. Vedeti je treba, da mora predelovalna industrija prodajati svoje izdelke po primernih cenah na domačem trgu, pri izvozu pa se srečuje z močno mednarodno konkurenco, ki pa, še posebno v današnjem času, neusmiljeno izloča vse tiste, ki niso sposobni ponuditi kvalitetnih in cenjenih izdelkov.

Zadnji ukrepi na področju reguliranja uvoza so prizadeli zlasti naslednje surovine, ki jih uvažamo s konvertibilnega področja:

- PVC,
- bombažne tkanine,
- vulkacite,
- ohranjevalce,
- barve za umetno usnjo.

Za uvoz naravnega kavčuka in sintetičnega kavčuka je za leto 1975 odobren uvoz s konvertibilnega področja v višini 140 milijonov din. Glede na predvideno porabo v letu 1975 in sedanje cene bi odobrena sredstva zadoščala za nemoteno preskrbo. Če se bodo cene bistveno po-

večale, lahko pride do pomanjkanja sredstev in bomo morali pridobiti dodatna sredstva iz rezerv Zvezne gospodarske zbornice.

Devizna sredstva

Devizni sredstva za uvoz PVC so bila odobrena v višini 12,5 milijonov din, kar zadošča za okoli 8,5 mesečno proizvodnjo umetnega usnja. Manjkajoče količine bomo nadomestili z domačimi PVC, vložili pa smo tudi zahtevek za odobritev dodatne kvote za uvoz, kar nam je potrebno predvsem zaradi uvedbe nove linije za proizvodnjo umetnega usnja.

Uvoz tkanin, kot so bombažni triko, sintetični triko, blago za cerade, polipropilenske tkanine, velvetoni itd., je na posebnem uvoznem režimu DK. S samoupravnim sporazumom je Sava dobila za leto 1975 za konvertibilno področje 6,8 milijonov deviznih sredstev, od katerih smo 2 milijona že izkoristili, ostanek pa nam zadošča za eno in pol mesečno proizvodnjo umetnega usnja. Dobili smo tudi nekaj deviznih sredstev za uvoz s klirinškega področja, vendar tam lahko kupimo le poli propilenske tkanine.

Negotov je uvoz na režimu GDK, za katerega je v teku akcija, da se spremeni. Po tem režimu se za Savo uvažajo poleg ventilov, rezervnih delov in nekaterih drugih materialov še jekleni kord in žična jedra za jekleno radialno pnevmatiko. Pri zveznih organih smo vložili zahtevek za odobritev dodatnih sredstev, ker

(Nadaljevaje na 18. strani)

Vanda Malej, dipl. ekonomist

Socialna pomoč delavcem

v letu 1974 in okvirni program za leto 1975

Konferenca za socialno delo Kranj, preimenovana v samoupravno interesno skupnost za socialno skrbstvo, je v začetku leta 1974 sprejela program dela, ki je temeljil na določilih ustreznih zakonov, občinskih odlokov in določilih srednjeročnega programa socialne politike občine za obdobje 1972 do 1976. Strokovni nosilec planiranih nalog je bil Center za socialno delo, ki je v sodelovanju s komisijami za socialna vprašanja pri krajevnih skupnostih, socialnimi službami v večjih delovnih organizacijah in socialnimi zavodi v občini ter republiko med drugimi uresničil tudi naslednji pomembni nalogi:

— sprejet je bil sklep o povišanju stalnih in občasnih družbenih denarnih pomoči, rejnin, kmetijskih oskrbnin, sredstev za ozimnice in otroških dodatkov kmečkih otrok; denarne pomoči so bile povečane za toliko, za kolikor so se v poprečju povečali življenjski stroški;

— organizirano je bilo tudi letovanje za 700 zdravstveno in socialno ogroženih otrok ter 62 ostarelih občanov.

S socialnim varstvom kot delom socialne politike se organizirano in načrtno rešujejo življenjski problemi, ki jih posameznik z razpoložljivimi materialnimi sredstvi in sposobnostjo ne more rešiti, so pa pomembni za uspešno delo in življenje.

Izhajajoč iz srednjeročnega programa socialne politike občine si v podjetju prizadevamo zagotoviti našim delavcem take življenjske in delovne pogoje ter socialno varnost, da lahko nemoteno opravljajo delovne naloge. Nujno je, da vzporedno s programiranjem perspektivnega razvoja podjetja planiramo tudi vse potrebne socialne ukrepe in sredstva.

Socialno ogroženim delavcem posreduje socialna družba pomoč po načelih:

- solidarnosti in vzajemnosti,
- medsebojnega spoštovanja in upoštevanja pravic vsakega delavca,
- spoštovanja človekovega osebnega dostojanstva in svobodne odločitve,
- namembnosti, to je pomoč tistemu, ki jo najbolj potrebuje,
- učinkovitosti, to je usposobiti človeka za aktivno življenje in ustrezno reševanje svojih problemov,
- socialne etike, to je zaupnosti in tajnosti.

Vsakoletno povišanje cen osnovnih živil nas navaja na to, da redno spremljamo socialno stanje naših delavcev in jim ustrezno pomagamo. Ugotavljamo, da taka povišanja cen, ki smo jim bili priča dvakrat zaporedoma v drugi polovici leta 1974, najbolj prizadenejo socialno ogrožene družine, katerih življenjski standard je bil že doslej nizek.

Socialno ogroženi delavci lahko uveljavljajo pravico do socialne pomoči:

— če s svojimi sredstvi in sposobnostjo ne morejo pridobiti dovolj sredstev za preživljanje sebe in oseb, ki so jih po zakonu dolžni preživljati,

— če imajo dalj časa bolezenski dopust in nadomestilo, ki ga v tem

Anamarija Pavlovič, avtorica sestavka

času prejema, ne zadostuje za normalno življenje,

— če nimajo urejenih stanovanjskih in družinskih razmer, zaradi katerih ima posameznik večje stroške, ki slabšajo socialno stanje družine,

— če so matere samohranilke,

— v primeru elementarnih nesreč,

— socialno ogroženi otroci staršev, ki so se smrtno ponesrečili, bili invalidsko ali starostno upokojeni,

— socialno ogroženi učenci poklicne gumarske šole.

Pomoč delavcem nudimo, ko sami ugotovimo neugodne socialne razmere posameznika, posebno dobrodošlo pa nam je, če se delavec sam zgleda v oddelku in izrazi svojo željo ali potrebo po pomoči, ki je lahko materialna ali moralna.

Materialno pomoč smo predlagali v letu 1974 skupno 150 socialno ogroženim delavcem oziroma družinam. Med temi je bil sprejet predlog tudi za dva upokojenca. Predloge oddelka za socialno varstvo in družbeni standard je potrdil odbor za izobraževanje in socialno varstvo.

V spomladanskem času smo lansko leto odobrili socialno pomoč 90 socialno ogroženim delavcem, v povprečnem znesku na posameznika 500 din.

Jeseni 1974 smo v oddelku za socialno varstvo in družbeni standard zaradi večjih ekonomskih sprememb (2-kratno povišanje cen osnovnim živilom) takoj ukrepali. S temi ukrepi smo skušali omiliti vsaj začetne težave socialno ogroženim družinam naših delavcev.

Izredno socialno pomoč je prejelo poprečno 60 socialno ogroženih članov kolektiva v času od avgusta

do decembra 1974. Izredno socialno pomoč smo nudili v različnih oblikah, največ v naturalijah, to je z naročilnico, s katero je posameznik nabavil otroško konfekcijo ali prehrano.

Vzporedno s socialnimi pomočmi smo v času od avgusta do decembra 1974 nudili pomoč tudi vsem zdravstveno ogroženim delavcem, ki so imeli bolezenski dopust nad 30 dni. Pomoč je bila izplačana kot dodatek k nadomestilu osebnih dohodkov za čas bolezni mesečni ob

Predlog kriterijev je v sodelovanju s Skupnostjo za socialno zavarovanje pripravil oddelek za socialno varstvo in družbeni standard.

Poprečno smo mesečno izplačali dodatek 92 zdravstveno ogroženim delavcem.

Vsako leto nudimo redno enkratno denarno pomoč družinam (3 primeri) naših delavcev, ki so se pred leti smrtno ponesrečili. Nad temi družinami ima podjetje patronat, kar vsako leto sprejme samoupravni organ.

Zdravstveno in socialno ogroženim delavcem kolektiva Sava vsako leto organiziramo in materialno pomagamo pri korištenju klimatskega zdravljenja ali letovanja na morju.

Pri določanju ustreznih kandidatov sodeluje socialna služba z zdravstveno, ki pripravi imenski seznam zdravstveno ogroženih delavcev, v oddelku za socialno varstvo in družbeni standard pa po sprejetih kriterijih in pogojih določimo višino pomoči iz sredstev sklada skupne porabe in individualni prispevek.

V letu 1974 je koristilo 75 zdravstveno in socialno ogroženih delavcev klimatsko zdravljenje in letovanje pod posebnimi pogoji. Med njimi je bilo 6 upokojencev.

Tudi za leto 1975 smo si v kadrovske službi postavili konkreten program dela, ki zajema že omenjene oblike socialnega varstva delavcev kakor tudi vse ostale oblike in načine pomoči delavcem, ki se bodo iz katerihkoli razlogov znašli v težkih socialnih razmerah. Take oblike okvirno že določa samoupravni sporazum o delitvi sredstev sklada skupne porabe in tehničnem in socialnem varstvu (preje pravilnik).

Ob koncu obveščamo delavce, ki bodo potrebovali pomoč oddelka za socialno varstvo in družbeni standard, da se iz lastnega nagiba in pravočasno oglasijo ter povedo o svojih problemih, ki jih bomo skušali skupaj razreševati.

Delavci Vulkana dali kri

Zavod za transfuzijo krvi niške klinike je v drugi polovici marca v Vulkanu organiziral prostovoljno dajanje krvi.

Samo iz tozda Vulkob je v tej akciji sodelovalo 21. zaposlenih. Vsi prostovoljni darovalci so dali v poprečju po 300 gramov krvi.

Osebe zdravstvenega doma oz. zavoda za transfuzijo krvi se je vsem darovalcem zahvalilo in izrazilo željo, da bi se tudi v bodoče odzvali pozivu, da bi klinika imela vedno zadosti krvi za zdravljenje bolnikov.

Nikola Dorđević

Človekoljubno je dati kri

Finančno poročilo o gradnji šol in vrtcev

V prejšnji številki glasila smo objavili informacijo o izvajanju programa gradnje šol in vrtcev. Sestavni del te informacije je tudi finančno stanje sklada za financiranje šolskih in vzgojnovarstvenih objektov v občini Kranj.

no stanje sklada za financiranje šolskih in vzgojnovarstvenih objektov v občini Kranj.

tabela 1

REALIZACIJA DOHODKOV IN IZDATKOV OD LETA 1970 DO 31. 12. 1974

Dohodki	Skupaj
1. Dohodki od krajevnega samoprisevka	34,493.964,25
2. Prispevki delovnih organizacij	18,865.794,30
3. Dohodki iz proračuna	4,500.000,00
4. Prispevek iz otroškega varstva	15,473.199,20
5. Ostali dohodki	659.775,20
6. Prenos iz starega sklada	241.514,16
SKUPAJ	74,234.247,11
Izdatki	
Oročitve (vračilo kreditov)	48,750.000,00
Financiranje del iz tekočega priliva	23,381.083,00
10 % pologi	1,794.079,00
	73,925.162,00
Saldo 31. 12. 1974	309.085,00
Skupaj	74,234.247,00

Obrazložitev

Dohodki
1. Za krajevni samoprisevek, ki smo ga uvedli na osnovi referenduma leta 1970 in se plačuje 1 % iz neto osebnega dohodka vseh zaposlenih v občini, je najmočnejši vir, saj predstavlja kar 46 % vseh dohodkov sklada. Sredstva redno dotekajo mesečno, kar se obračunava ob izplačilu osebnih dohodkov. Ta vir preneha s 30. 6. 1975.
2. Prispevek delovnih organizacij vplačujejo le-te na osnovi sklenjenih pogodb o združevanju sredstev za potrebe družbenih služb, ki je odvisen od števila zaposlenih in višine poprečnega neto osebnega dohodka. Do leta 1973 so delovne skupnosti poravnale svoje obveznosti redno. Ker pa po veljavnih predpisih v letu 1974 niso mogle poravnati iz tekočih dohodkov, pač pa le

iz sklada skupne porabe ali iz posebej izločenih sredstev za te namene, je bila v preteklem letu realizacija le 46 % planiranega dohodka iz tega naslova. Ta vir predstavlja kar 25,4 % od skupnega priliva.

3. Skupščina je odobrila iz proračunskih sredstev v času od leta 1971 do 1974 skupaj 4,500.000 din. Ta vir predstavlja 6 % vseh sredstev priliva.

4. Prispevek iz otroškega varstva je kot prispevek za gradnjo vzgojnovarstvenih objektov. Samoupravna interesna skupnost je odstopila 80 % vseh dohodkov iz naslova prispevka iz bruto osebnih dohodkov. Ta vir predstavlja 21 % vseh dohodkov.

5. Ostali dohodki in prenos iz starega sklada predstavlja le 1 % vseh dohodkov.

tabela 2

DOSEDANJI IZDATKI PO OBJEKTIH

skupaj

1. Osnovna šola Besnica	4,356.510,94
2. Osnovna šola Vodovodni sotlp	17,397.944,10
3. Osnovna šola Kokrica	5,325.856,84
4. Osnovna šola Naklo	4,536.909,04
5. Osnovna šola Trboje	2,609.236,15
6. Osnovna šola Orehek	5,213.966,33
7. Posebna osnovna šola	11,013.024,90
8. Osnovna šola Predoslje	13,369.596,40
9. Osnovna šola Lucijan Seljak	2,855.487,35
10. Osnovna šola Stane Žagar	120.510,85
11. Osnovna šola Senčur	4,291.977,70
12. Osnovna šola Primskovo	3.058,15
13. Osnovna šola Jezersko	2,292.268,95
14. Vrtec Planina	1,564.208,55
15. Vrtec Stražišče	4,238.377,25
16. Vrtec Klanec	1,436.967,30
17. Vrtec Bitnje	1,225.453,35
18. Vrtec Cerklje	1,416.903,70
19. Šola Planina	26.130,45
Skupni stroški	1,031.832,00
SKUPAJ	84,326.220,30

VIRI

Iz premostitvenega kredita Ljubljanske banke — podružnice Kranj	60,110.216,00
Iz kredita Ljubljanske banke Ljubljana	834.921,00
Iz tekočega priliva	23,381.083,00
Skupaj	84,326.220,00

Ura pravljic v otroškem vrtcu na Planini

Realizacija dohodkov in izdatkov za leto 1974 in planirani dohodki in izdatki sklada za leto 1975

Vrsta dohodkov	Plan 1974	Realizacija 1974	Indeks	Plan 1975
1. Prenos iz preteklega leta	452.815,00	452.815,00	100,0	309.085,00
2. Krajevni samoprisevek	10,250.000,00	10,780.000,00	105,2	7,000.000,00
3. Prispevek del. organiz. 73/74	8,000.000,00	3,750.000,00	46,9	6,135.840,00
4. Akontacija delov. organiz. 1975	700.000,00	—	—	7,700.000,00
5. Dotacija proračuna	2,000.000,00	1,500.000,00	75,0	1,500.000,00
6. Prispevek otroškega varstva	4,550.000,00	6,305.675,00	138,6	5,900.000,00
7. Vračilo 10 % pologov	—	4,079.238,00	—	1,794.075,00
8. Ostali dohodki	—	101.506,00	—	500.000,00
SKUPAJ DOHODKI	25,952.815,00	26,969.234,00	104,0	30,839.000,00
Vrsta izdatkov				
1. Oročitve Ljublj. banke — podr. Kranj	15,000.000,00	13,750.000,00	91,7	14,250.000,00
2. Vračilo posojila Temeljni iz. sk.	480.000,00	480.000,00	100,0	—
3. Vračilo kredita Marles	1,150.000,00	299.753,00	26,0	1,100.000,00
4. Financiranje programa	9,220.983,00	11,578.563,00	125,6	15,387.000,00
5. Posojilo (otroško varstvo)	—	450.000,00	—	—
6. Plačilo anuitet Ljub. banke Ljub.	101.832,00	101.832,00	100,0	102.000,00
SKUPAJ IZDATKI	25,952.815,00	26,660.148,00	102,7	30,839.000,00

Da bi lahko pričeli z investicijsko gradnjo šol in vrtcev je bil pri Ljubljanski banki v Kranju najet premostitveni kredit v skupni višini 63,000.000 din, ki ga (vračamo) oročamo mesečno po razporedu. Do 31. 12. 1974 bi morali oročati za 50,000.000 din, kar pomeni, da smo še dolžni za leto 1974 din 1,250.000 in za leto 1975 din 13,000.000. Razen tega smo dobili kredit pri Ljubljanski banki Ljubljana v višini 834.921 din. Ker so viri omogočali del financiranja tudi iz tekočega priliva, je bilo porabljeno za tako financiranje 23,381.083 din.

Obrazložitev

Dotok sredstev enega najpomembnejših virov ni bil dosežen v taki višini, kot smo predvidevali. Gre za prispevek delovnih organizacij, ki je bil po planu za leto 1974 predviden v višini 8,000.000,00 din, realizacija je bila v višini 3,750.000,00 din ali 46,9 %. Tako slab dotok sredstev je povzročil koordinacijskemu odboru velike težave, ker le-ta ni bil sposoben pravočasno poravnati računov gradbenih (Nadaljevanje na 18. strani)

Finančno poročilo . . .

(Nadaljevanje s 17. strani)

podjetij za že izvršena dela in dobavitelju opreme za že dobavljeno opremo.

Iz načrta izdatkov za leto 1975 je razvidno, da bo imel sklad v bistvu dve vrsti izdatkov, in sicer:

1. vračila posojil, plačila anuitet ter oročitve, kar zneso skupaj 15,452.000,00 din in

Skupni izdatki po sklenjenih pogodbah za leto 1975 znašajo torej 30.839.000,00 din.

Potrebno je poudariti, da so te obveznosti že sprejete in da se jih ne da zmanjšati. Zaradi tega je tudi načrt dohodkov za leto 1975 skrajno napet. Potrebno ga bo dosledno realizirati na vseh postavkah, zlasti pa na prispevku delovnih

Najmlajši se najraje igrajo

2. financiranje tistega dela programa, za katerega so že sklenjeni pogodbe, in sicer: za gradnjo prizidkov k osnovnim šolam Jezersko, Lucijan Seljak — Stražišče, Stanko Mlakar Šenčur; dobavo notranje opreme za zgrajene šole in otroške vrtce in dela pri zunanji ureditvah vrtcev v Stražišču in na Planini. Skupni znesek je 15,387.000.— din.

organizacij. Plan dohodkov namreč predvideva, da bodo delovne organizacije v tem letu poravnale ne samo tekoče obveznosti, ampak tudi obveznosti iz pretečenih let. Pri tem je potrebno poudariti, da v tako skrajno napetih predvidenih dohodkih v letu 1975 niso vračunana sredstva za gradnjo osnovne šole na Primskovem in prispevek h gradnji osnovne šole na Planini.

Problematika nabave...

(Nadaljevanje s 15. strani)

je jeklena pnevmatika popolnoma nova proizvodnja na novih strojih in nam dosejanja kvota deviz ne za- došča.

Iz dosedanja problematike sledi, da je v tem trenutku najbolj prizadeta proizvodnja umetnega usnja. Naša delovna organizacija odlično doseglje samo z enim domačim proizvajalcem trikoja — Pamučna industrija, Duga Resa — ostali domači ponudniki pa nam še niso poslali vzorcev ustrezne kvalitete, zato z njimi še nismo sklenili konkretnih poslov. Če ne bomo dobili dodatnih sredstev za uvoz, se lahko zgodi, da bo proizvodnja umetnega usnja okrnjena. Naši tehnologi si prizadevajo slediti svetovnemu popraševanju po novih vrstah umetnega usnja, vendar nam težave pri nabavi ustreznih vrst in kvalitete surovin otežkočajo ta naša prizadevanja. Problem še toliko bolj izstopa zato, ker smo ravno v letošnjem letu postavili še drugo novo linijo za proizvodnjo umetnega usnja in s tem povečali naše zmogljivosti.

nih rešitev. Ker omejevanje uvoza zadeva samo konvertibilno področje v primeru, da je kvaliteta in cena blaga ugodna, kupimo vse možne količine. Seveda pa so tudi nekatere vzhodne države prešle na konvertibilni način plačevanja in zanje veljajo enake omejitve kot pri uvozu s konvertibilnega področja. Na sistemu kliringa so ostale samo ČSSR, SSSR in NDR.

Razen težav, ki jih imamo pri uvozu zaradi pomanjkanja ustreznih sredstev, se je v zadnjem času stopnjevano poslabšala nelikvidnost v naši delovni organizaciji. S tem problemom se sedaj bori celotno naše gospodarstvo, najbolj pa so prizadete tiste organizacije, ki so pretežno uvozniki surovin. V letošnjem letu so terjatve do naših kupcev narasle že na 300 milijonov din. Reševanje te situacije je toliko bolj težavno, ker je celotno gospodarstvo v podobnem položaju. Doma si pomagamo z izterjavo naših kupcev, zahtevamo plačila z akcepti in tožimo vse dospеле terjatve, uporabljamo vse možne kompenzacije in izkoriščamo vse možne bančne kredite in kredite naših dobaviteljev. Pri izvozu skušamo najeti kredite, ki jih daje banka za izvoz izdelkov in za pripravo surovin za ta izvoz.

Težave — rešitve

V teh težkih trenutkih je nabavni sektor skušal najti čim več ustre-

Prav gotovo nas pa stalno najemanje novih kreditov ne bo rešilo iz težav. Edina možna rešitev je v tem, da bodo naši kupci spet sposobni redno plačevati svoje obveznosti. Seveda, rezultatov ne moremo pričakovati čez noč.

Zato prehodno razdobje, ko so možnosti dobav nekaterih surovin zelo otežkočene in je naša finančna situacija zaradi visokega salda terjatve naših kupcev kritična, lahko pričakujemo motnje v redni preskrbi s surovinami, s tem pa tudi težave v proizvodnji. Lahko se celo zgodi, da nam bo kateri od naših dobaviteljev zaradi visokih dolgov prenehal dobavljati surovine.

V tej kritični situaciji pa se moramo truditi tudi mi vsi, da bi na

svoj način prispevali k reševanju teh težav. Tu pozivamo vse tiste, ki imajo kakorkoli opraviti s surovinami, da ravnajo z njimi pazljivo, kar pomeni, da pazijo na pravilno porabo surovin v proizvodnji, pa tudi na to, da bo čim manj nekalitativnih izdelkov in s tem uničenih surovin. Nabavni sektor si bo prizadeval, da bi z različnimi akcijami pri zveznih organih dosegel omilitev uvoznih režimov za nekatere surovine oziroma odobritev dodatnih sredstev za uvoz tistih surovin, za katere smo dobili premajhne kvote za leto 1975. Edino na ta način in s povečano produktivnostjo bomo uspeli tudi letošnjo proizvodnjo zaključiti kolkortoliko uspešno.

Vanda Malej, dipl. oec.

Tudi to se dogaja

To ni šala, to je res

Prepričan sem, da ni nikogar med vami, do katerega ni segel poziv: delajte racionalno, varčujte material, energijo... bodimo disciplinirani, strnimo vse naše moči za boljši uspeh, večji dohodek.

Direktor enega od tozdov v Savi je v razgovoru dejal, da, če bodo uspeli samo za 1% izboljšati kvaliteto, bodo prihranili več kot deset milijonov. Skratka, akcijski program, sestavni del gospodarskega načrta za leto 1975, nalaga slehernemu od nas veliko odgovornost. Prav prizadevnost vsega kolektiva Save nas je v preteklem letu rešila najhujšega — negativnega finančnega rezultata.

Gotovo tudi veste za prizadevanja vodilnih delavcev, strokovnih sektorjev, da bi nas tudi zunaj podjetja razumeli, pomagali. Za našo proizvodnjo uvažamo okrog 70% surovin. Takih, ki jih doma ni dobiti. Pa pride prepoved uvoza — čeprav dobiš v trgovinah kitajske ure, italijanske rože, angleško blago, romunske kumarice, ameriške tanke — igrače itd.

Če bi nam delavci nabavne službe opisali posamezne primere, kako pridejo do surovin — bi se včasih bralo kot kriminalko. Tole, kar pa opisuje naš sodelavec, pa zveni kot šala. Pa ni, je res.

Od Semperita dobivamo na posodo kalupe za izdelavo avtomobilskih plaščev. Če mislite, da je postopek, dobiti dovoljenje za uvoz, enostaven, se hudo motite. Potrebna so naslednja soglasja:

1. soglasje zveznega sekretariata za finance,
2. soglasje zveznega sekretariata za zunanjo trgovino,
3. soglasje zveznega komiteja za energetiko in industrijo,
4. soglasje zvezne carinske uprave,
5. mnenje Gospodarske zbornice Jugoslavije.

Na podlagi teh mnenj dobimo:

6. dovoljenje carinarnice, preko katere se kalup uvaž.

Poleg obveznih papirjev je potrebno sekretariatom dostaviti tudi:

- a) pogodbo o izvoznem poslu,
- b) ekonomski učinek izvoznega posla,
- c) specifikacijo opreme.

Dovoljenje se dobi največ za 6 mesecev, vsak sekretariat pa tudi rabi čas za rešitev vloge.

To ni šala, to je res!

Lep pozdrav!

Nabavni sektor

Sindikalna konferenca v Vulkanu

V prejšnji številki glasila smo objavili informacijo o sindikalni konferenci v Vulkanu, danes pa vam v skrajšani obliki posredujemo nekatere razprave s konference.

Razprava na konferenci je bila zelo živa, zajeta pa so bila vsa področja dela in življenja. Razpravljalo je kar štirinajst delegatov in gostov.

Objavljamo nekatere odstavke iz razprav.

— Milan Barolič, predstavnik industrije gume Ruma iz Rume, je dejal: »Pozdravljam delo letne konference v imenu kolektiva Ruma in izražam željo po čimboljšem sodelovanju pri uresničevanju programa združitve s Savo Kranj.«

— Jože Copek, predstavnik sindikalne organizacije Sava, je v svojem referatu dejal: »Dovolite mi, da v imenu sindikalne organizacije Sava Kranj pozdravim delo vaše letne konference. Naša želja je, da vse vaše zaključke tudi uresničite. Bistvo združevanja je bilo obojestransko koristno. Vi veste, da v SRS primanjkuje delovne sile, in da je

to eden od razlogov za združitve. V procesu združevanja so trenutno v teku akcije za reševanje poglobljenih vprašanj. Novoizvoljenemu predsedstvu sindikalne organizacije Vulkanu želimo uspešno in plodno delo v tekočem mandatu.

— Slobodan Antič, namestnik glavnega direktorja Vulkanu, pa je dejal: »Vesel sem, ker je gradivo za konferenco dobro pripravljeno in vsebinsko bogato, zato mislim, da moramo tudi v bodoče delati temeljito. Kljub problemom smo bili vseeno enotni, čeprav so nas ti pestili nekaj let zapored. Težko obdobje je za nami. To nam pričajo tudi doseženi rezultati. Nadaljevati moramo predvsem zastavljene investicije. Za vse to pa je potrebno sodelovanje in zaupanje. Da bi pri tem tudi uspeli, moramo sprotno informirati vse člane kolektiva, kar je ena od važnih nalog sindikata.

Pred zaključkom konference so na predlog kandidacijske komisije izvolili predsedstvo sindikalne organizacije Vulkanu.

Nikola Đorđević

Informiranje delegatov in delegacij

V prejšnji številki Sava smo objavili poziv za naročilo Poročevalca, informacije za delegate in delegacije.

Vprašanje vsestranskega informiranja je bilo postavljeno hkrati z zasnovano delegatskega sistema. Brez dvoma je delovanje delegatov tesno povezano z ustreznim informiranjem njihovih samih in še v večji meri nas, tako imenovanih volilcev, delavcev, baze.

Temu problemu (ki ni samo vprašanje) je v zadnjem času namenjeno zares veliko pozornost tako v zveznem, republiškem in občinskem merilu. O tem smo se pred nedavnimi pogovorji tudi v Savi.

V ponedeljek, 31. marca, je na sestanku zvezne in republiške delegacije v prisotnosti predsednika konference delegacij združenega zbora delavcev občinske skupščine in predsednika konference samoupravnih interesnih skupnosti ter članov ožjega političnega aktiva Zdenka Juraničič dejala:

»Sprva je bilo dogovorjeno, da bodo delegati in delegacije sprotno obveščani. Zaradi objektivnih razlogov do tega ni prišlo, v zadnjem času pa je bilo že kar nekaj narejenega. Vprašanje informiranja delegatov pa tudi tistih, ki se za delo skupščine zanimajo, bo deloma reševal Poročevalec.«

Po širši razpravi je bilo dogovor-

jeno, naj bo prvi korak k boljšemu obojestranskemu informiranju prav omenjeno glasilo. Sava bo naročila Poročevalec za vse člane občinske delegacije, za delavce v družbenopolitičnih organizacijah.

Družbenopolitične organizacije oziroma politični aktiv bo vsakokrat presojal, katere informacije v Poročevalcu so pomembnejše za širši krog delovnih ljudi. Na osnovi tega mnenja bo oddelek za informiranje odbrane sestavke objavili v naših sredstvih obveščanja.

Seveda pa je odprto še vprašanje informiranja o delu občinske skupščine. Čeprav smo se uredniki že pogovarjali s predstavniki občinske skupščine in dali predloge — poljudnih, okrajšanih informacij z občine še ni. Res je, da za sedaj še nimamo možnosti za to, gotovo pa je, da bo treba kmalu nekaj narediti.

Na sestanku v Savi (31. marca) smo se dogovorili, da je treba ponovno zahtevati in vztrajati, da se uresničujejo predlogi o ustreznem obveščanju delavcev o delu delegatov in delegacij v občinski skupščini.

Poleg tega je bilo dogovorjeno še, da morajo vodje delegacij poročati o delu delegacij na sejah delavskega sveta tozda.

Cez mesec ali dva se bomo ponovno pogovorili in na osnovi izkušenj poglobili delo.

J. Štular

Nekaj o mladinski organizaciji KTM — Protektor

Preden bi začel govoriti o sami mladinski organizaciji, bi za uvod povedal nekaj o našem kolektivu. Naša sedanja skupnost tozdogov je nastala po priključitvi Protektorja leta 1974 h Kemični tovarni Moste, ta pa je bila v združenem podjetju Jugotekstil. Kemična tovarna Moste je bila zgrajena leta 1907. V tej za takratne čase moderni tovarni so predelovali boksit v glinico, sledilo pa je še vrsto stranskih proizvodov. Ker pa je bila tehnologija za sedanje čase zastarela in nerentabilna, je bila zgrajena nova tovarna poliamidnih vlaken — Yulon. Ko pa je proizvodnja v Yulonu stekla, se je v Kemični tovarni Moste vsa proizvodnja uknila razen Al-sulfata.

V Protektorju pa je slika ravno nasprotna. Po vojni in še v sedanjem času je precej zanimanja za protektrino gumo. Nabavljeni so bili novi stroji, vendar se pa podjetje ni moglo širiti, saj je lokacijsko zelo utesnjeno. Po priključitvi pa se je perspektiva izboljšala, saj ima Kemična tovarna dovolj zemljišča in skladiščnih prostorov. V septembru 1974 pa se je združena Kemična tovarna Moste — Protektor na zboru delovnih ljudi izrekla za odcepitev od Jugotekstila in se vključila v delovno organizacijo Sava Kranj.

V obdobju po vojni je bila v Kemični tovarni Moste močna mladinska organizacija. Po ukinitvi proizvodnje glinice pa je delo v mladinski organizaciji zamrlo. V Protektorju pa je mladinska organizacija

delovala samo formalno. Po 9. kongresu ZSMJ pa organiziranost mladine stoji na drugih — naprednejših osnovah, kar daje ZSM večje in popolnejše področje delovanja. Na pobudo ZK in sindikata je bila 1. februarja 1975 osnovna konferenca ZSM Kemična tovarna Moste — Protektor.

Predsedstvo je sestavljeno iz 11 članov. Poleg predsednika in sekretarja je še 9 referentov za razna področja. Vseh mladincev v skupnosti tozdogov je 87, od katerih je članjeno v ZSM 35. V raznih upravnih organih skupnosti tozdogov je zastopstvo mladih 22 %, kar ocenjujemo za ugodno, saj je procent mladine na število zaposlenih v tovarni 30 odstotkov.

Program dela, ki smo ga na ustanovni konferenci sprejeli kot okvirnega, se nanaša na organizacijo delovnih akcij, delovanja v športu, razne kulturne prireditve in organizacijo proslav. Kot večje naloge smo si zastavili večanje članstva v ZSM in sprejem mladih v ZK. Po pogovorih s predstavniki ZSM delovne organizacije Sava in predsedstev ZSM občine Moste-Polje je potrebno najtesnejše sodelovanje. Tako smo sprejeli program dela ZSM delovne organizacije Sava — seveda samo okvirno, ker za sedaj še nismo sposobni uresničiti programa v celoti. Največje zanimanje in pripravljenost za delo pa je na športnem področju. Sedaj že potekajo pogovori med športnim društvom Slovan in nami, da bi naši mladinci

Mladi na srečanju v Totri

ci organizirano delovali pod pokroviteljstvom tega kluba. Zato smo izvedli anketo, da bi videli, koliko mladih se zanima za šport in za katere športe se zanimajo. Urediti mislimo tudi sindikalno dvorano, vendar za sedaj še ne moremo, ker je oddana v najem za skladiščne prostore.

Da pa ne bi vse ostalo samo na papirju, smo z dogovorom ZSM delovne organizacije SAVA in ZSM Totro organizirali 28. marca 1975 spoznavni večer, na katerega smo vabili

ve člani kolektiva. V prvem delu je nastopila folklorna skupina Sava, v drugem pa je za ples igral ansambel SMB 220 iz Kranja. Z udeležbo mladincev iz naše skupnosti tozdogov pa ne moremo biti zadovoljni, saj se je kljub nekaterim objektivnim vzrokom — troizmensko delo, srečanja udeležilo le 8 mladincev.

Načrtujemo pa še prostovoljno delovno akcijo čiščenje dvorišča. Kako bo potekala ta akcija, pa preberite v drugem prispevku.

Radivoj Pleterski

Disciplina

Disciplina — tolikokrat izgovorjena in tako malo upoštevana in na žalost v Savi po vseh dosedanjih kazalcih skoraj vedno prisotna v razpravah na sestankih, toda očitno praktično neizvedljiva. Vedno znova in znova se ugotavlja nediscipliniranost pri izvajanju delovnih nalog, medsebojnih odnosih, odnosih do družbene lastnine itd.

Mnogokrat smo se že vprašali in mnogokrat se še bomo, kje so odgovorni ljudje, ki naj bi vplivali oziroma zagotovili, da o disciplini ne bi samo razpravljali, ampak da se takšno stanje, ki meji že na anarhijo, končno vendarle spremeni. Vsi vemo, da si posameznik ne more in ne sme privoščiti, da sam odloči, kdaj bo prišel na delo in z dela, npr.:

— da bo končal z delom npr. (v dopoldanski izmeni) že ob 13. uri in bo ob 13.45 že pri vratarju,

— da bo odšel na milaco že pol ure prej, kot se pričenjajo deliti obroki, ali da malico podaljša za pol ure,

— da se zbirajo v gručah med delovnim časom, razpravljajo o privatnih zadevah, kadijo in se nepri-

merno spotikajo ob vsakogar, ki pride mimo njih,

— da neprimerno odgovori na opozorilo vodje ali še celo fizično grozi,

— da so izhodi iz tovarne nekontrolirani in zelo pogosti,

— da tehnoloških postopkov za izdelavo izdelkov pogostokrat ne upoštevajo, kar je vzrok, da so izdelki slabše kvalitete.

Vsi tudi vemo, da imamo v tovarni pravilnik, ki točno določa, kakšne pravice in dolžnosti ima član delovne skupnosti. Pravice in dolžnosti pa so za slehernega člana kolektiva enake.

Mogoče ne bi bilo odveč, če bi pomislili, kakšen vtis dobi poslovni obiskovalec Sava, ko vidi čudovito okrašen prostor pred tovarno, kjer ni rož in dreves, ampak ležijo križem kražem vse mogoči odpadki, ali pa se ob sprehodu po obratu spotika ob vsemogočo navlako in skorajda ne najde izhoda. Kaj se ne vpraša upravičeno, ali je možno v takem neredu izdelati kvalitetne izdelke?

O. P.

Mini anketa Za kratek čas

Kaj počno mladi v svojem prostem času, kje delujejo in kakšne so njihove želje?

Na vprašanja mi je odgovorilo deset mladih iz naše delovne organizacije. Rezultati te mini ankete se mi zde zanimivi, zato je prav, da jih posredujem tudi vam.

V prostem času se kar 70 % anketiranih uči, prav vsi pa redno poslušajo radio in gledajo televizijo, vsi od anketiranih redno prebirajo enega od dnevnih časopisov, vključno s savskim glasilom. Samo 50 % mladih v svojem prostem času prebira leposlovno literaturo (knjige), 40 % jih redno posluša ploščice, 50 % jih redno obiskuje filmske predstave,

samo 30 % jih hodi v gledališče, 50 odstotkov jih redno obiskuje glasbene prireditve, 20 % v prostem času obiskuje razstave, 60 % se jih ukvarja s športom, 70 % jih v prostem času družbenopolitično deluje. V svojem prostem času pa se jih 60 % ukvarja z raznovrstnimi knjižki.

Iz ankete je razvidno, da so mladi v Savi aktivni tako v svojem družbenopolitičnem delovanju, stalno pa tudi skrbe za izobraževanje ob delu, segajo po knjižnih policah, skrbijo za svojo kulturno raven in pri tem ne pozabljajo, da z delovanjem na športnem področju krepijo svoje moči za delo, za zdravje.

L. Mraz

Savski smučarji tudi v Semperitu

Prvenstvo Save v veleslalomu – Krvavec '75

Muhasta zima jo je zagodla tudi letos, saj snega kar ni in ni hotelo biti. Pa prav v tej sezoni, ko smo si zastavili toliko lepih načrtov, da bi na snežne poljane pritegnili kar največ naših delavcev.

Med drugim smo imeli v planu tudi sedaj že tradicionalne tekme Savčanov v veleslalomu.

Dolgo smo morali čakati in ko smo že obupali, ko je že pomlad potrkala na vrata, nam je zima še enkrat zagodla — tokrat z obilico snega.

Seveda, take priložnosti nismo smeli zamuditi, zato smo skelnili to naše tekmovalce čim prej spraviti pod streho.

Tokrat je bila proga pripravljena na Krvavcu in v soboto, 29. marca se je na Krvavcu zbralo nad sto Savčanov in od tega se jih je kar 77 prijavilo na start, ostali pa so stiskali pesti za svoje prijatelje in znance.

Letos so bili tekmovalci razdeljeni v dve skupini:

moški do 35 let in veterani nad 35 let, obenem pa so se s I. razreda upoštevali rezultati tudi za mladinsko prvenstvo. Ker se je prijavilo med ženskami le sedem tekmovalk, so vse tekmovalce v enem razredu. Proga je bila za vse enaka. Mnogim, posebno veteranom in neznemu spolu, se je zdela pretežka. No, kasneje, ko se je tekmovalce končalo, se je izkazalo, da le ni bila tako težka.

Verjetno je bila vsemu kriva živčnost, ker se tekmovalce ni pričelo ob napovedani uri, ampak šele uro kasneje, ker starterja, ki je bil zadolžen za toky-woky ni bilo ob dogovorjeni uri.

No, ob 11. uri smo bili le vsi na svojih mestih, toda tedaj je kot nalašč ponagajal toky-woky v cilju, ki je imel zelo slab sprejem in tako je bil začetek tekme še za nekaj minut preložen.

Po kratkem posvetu smo sklenili, da bomo s tekmovalcem kljub temu pričeli.

Pa si nekoliko od bliže oglejmo, kako je tekmovalce potekalo in kakšni so bili rezultati.

Najprej so se po progji spustili trije mladi smučarji, za njimi pa prva tekmovalka. Naj takoj povem,

da so ženske startale dvakrat, ker je bil prvi start neregularen.

Vsi smo pričakovali zmago Eme Zajc ali Marjance Jerman, toda zmagala ni ne ena ne druga, ampak sta si prvo mesto razdelili Helena Rančigaj in Marjana Krč s časom 0,96,0, 3. Ema Zajc 0,97,0 in 4. Ivanka Valenčič s časom 1,39,0. Ostale tri tekmovalke so izpuštile vrata in bile diskvalificirane.

Za njimi so startali moški nad 35 let. Letošnja konkurenca je bila zelo močna, posebno za drugo, tretje, četrto in peto mesto.

Prvo mesto je po izredni vožnji pripadlo pred nekaj leti nepremagljivemu smučarju v Savi, Viktorju Šuštaršiču s časom 0,78,0, pred drugo uvrščenim Alojzom Jerasom 0,84,5, 3. in 4. mesto sta si razdelila Franc Žuna in Jurij Druškovič z 0,86,0, 5. je bil Jože Andrejašič 0,88,0, 6. Franc Mubi 0,88,5, 7. Mirko Faganel 0,90,5, 8. Jože Klemenčič 0,91,0, 9. Poženel Dominik 0,93,0, 10. Mitja Kozina 1,05,0 itd.

Zadnji so startali moški v kategoriji do 35 let. Pričakovali smo zelo ostro borbo med Ruperjem, Megličem, Zupanom in Valenčičem. Kot prvi je med favoriti startal Andrej Valenčič, vozil je v zelo lepem slogu in tudi postavil do tedaj najboljši čas. Kmalu za njim pa sta se pognala med vrata še Andrej Zupan in Ferdo Meglič, ki sta bila še hitrejša. Na cilju smo vsi mrzlično pričakovali še zadnjega favorita, Ivana Ruperja. V izredni vožnji je uspel, čeprav z najslabšo startno številko je bil boljši od vseh treh in zmagal s časom 0,70,0 pred Ferdodom Megličem, ki je imel samo za stotinko slabši čas 0,71,0, 3. Andrej Zupan 0,72,5, 4. Andrej Valenčič 0,73,0, 5. Mirko Komac 0,76,0, 6. Milan Možina 0,79,0, 8. in 9. so si razdelili Drago Zajc, Jože Zupan in Gabriel Mataveber s časom 0,81,0 in 10. Janez Udir 0,81,5, ki je vozil slabše, kot smo pričakovali.

Med mladinci je bil najboljši Andrej Valenčič 0,73,0, 2. je bil Milan Možina 0,79,0, 3. Jože Zupan 0,81,0, 4. Ciril Ovseničnik 0,82,5, 5. in 6. Tine Zaletel in Pavel Bajt, 0,84,0, 7. Drago Pipan 0,90,0, 8. Rudi Bokal 0,93,0, 9. Krilan Rozman 0,95,0, 10. Milan Murovec 0,95,5 itd.

Tekmovalce smo zaključili s podelitvijo nagrad. Diplom ob tej priliki nismo podelili, podeljene bodo na slavnostni proslavi 25-letnice samoupravljanja.

Če bi na kratko ocenili tekmovalce, lahko rečem, da je uspelo

predvsem zaradi velikega števila nastopajočih (77), manj pa po organizacijski plati, vendar pa naj bo to kot opozorilo pri organizaciji tekmovalcev, ki so pred nami.

Edo Modic

Kolesarji že kolesarijo

Medtem ko naša tekmovalca Slavko Zagar in Jože Valenčič tekmujejo z reprezentanco po zasneženem Atlasu in večjih puščavah Alžira, so ostali člani kolesarskega kluba Sava sodelovali na številnih drugih tekmovalnih.

Clanska ekipa je 16. marca nastopila v Zagrebu na tradicionalni dirki okoli jezera Bundeck.

Mirko Kraker se je uvrstil na 4. mesto, Rakuš je bil 6., Terglav pa 9.

23. marca je bilo v Ljubljani prvenstvo SRS v krosu s kolesi. Naši so odnesli domov kar tri naslove od štirih. Pri mladincih turistih je zmagal Beton, pri članih turistih Košir, med mlajšimi mladinci je zmagal Zanoškar (Rog), pri starejših pa Bojan Ropret.

V Pulji je bila 30. marca mladinska dirka za pokal Gradjevinar, na kateri so se vsi naši pripeljali v prvi skupini, uspeha pa niso dosegli

posebnega. Ropret je bil 6., 9. Kozelj, 10. Reven, 13. Udovič, 21. Štirn.

6. marca so se člani in mladinci udeležili spominske dirke »Vid Ročič«.

Člani so imeli precej smole. Kraker, ki je bil v vodilni skupini, imela je 4 minute prednosti pred nasledovalci, je nekaj kilometrov pred ciljem padel in zlomil nogo. Padel je tudi Terglav in si zlomil nekaj reber. Tako sta se uvrstila le Rakuš 11. in Knaflič 22.

Med mladinci je zmagal Grajer iz ljubljanskega Roga, drugi je bil Ropret, 4. Udovič, 22. Reven.

Kot vidite, rezultati niso taki, kot smo jih bili vajeni v lanski sezoni, a to je šele začetek.

Želimo jim, da bi se na naslednjih tekmovalnih bolje uvrščali in da bi imeli tudi več športne sreče.

st

الجزائر الجنوب الصحري
Algerie
Le Sud Fascinant
Algeria
The Fascinating South

Sodelavci in
uredništvo, prejmite
lepo pozdrave iz
kolesarske dirke Okoli
Alžirije
Zagar in Valenčič

Tole kartico sta pisala kolesarska reprezentanta Zagar in Valenčič z dirke okoli Alžirije

Pisma vojakov

Čeprav ni pomlad preveč lepa, vseeno prišla je. In z njo je prišel čas, ko bom tudi jaz slekel vojaško obleko. Tu pred menoj je samo še nekaj dolgih dni.

Zahvalil bi se rad za redno pošiljanje glasila »Sava«, ki me je poučilo o vseh spremembah v podjetju tako, da, ko bom prišel v podjetje, ne bo zame mnogo novih stvari in se bom lahko normalno vključil v proizvodnjo.

Na kraju bi še enkrat vse skupaj lepo pozdravil, seveda najlepše pa moje kolege, ki še služijo vojaški rok, z željo, da se kmalu vidimo spet v našem podjetju in seveda, da jim bodo dnevi kratki in lepi.

Vojak Dolfe Sitar

Zahvali

Ob smrti najinega dragega očeta se najlepše zahvaljujema za podarjene vence in izreke sožalja sodelavcem skupnosti tozdog TTI — stro-

kovni oddelki in tozda UU — kontrola kvalitete.

Stanka Šlibar in Marija Triller

Vsem sodelavcem valjarne in sindikatu se zahvaljujem za darilo, ki so mi ga dali ob odhodu v pokoj.

Jože Debeljak

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja odbor za informiranje. Glasilo izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik Jože Stular. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461 int. 482 in 282. Tisk in kličjeji GP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).